

Tarih & Gelecek Dergisi

Journal of History & Future

Doktora Öğrencisi
Fatma POLATDokuz Eylül Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü Tarih Bölümü
Doktora,
fatmapolat76@gmail.comORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9623-5976>Prof. Dr.
Dilşen İNCE ERDOĞANDokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat
Fakültesi Tarih Bölümü, İzmir.
drinceerdogan@gmail.comORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6669-5966>Başvuruda bulundu. Kabul edildi.
Applied Accepted

Eser Geçmişi / Article Past: 09/02/2025 04/03/2025

Araştırma Makalesi

DOI: <http://dx.doi.org/10.21551/jhf.1636309>

Research Paper

Orjinal Makale / Original Paper

II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Kadın, Suç ve Suçluluk (1939-1945)

Women, Crime and Criminality in Turkey During World War II (1939-1945)

Öz

Bireylerin birlikte bir düzen içinde yaşamaları ancak belli kurallar ve normlar dahilinde gerçekleşir. Zaman içerisinde kurallar ve normlar farklı biçimlerde bireyler tarafından öğrenilir ve benimsenir. Bu öğrenme sürecinin koşulları ve süresi her topluma göre farklılık gösterir. Toplumsal kuralların amacı birlikte paylaşılan yaşamı düzenleme ve düzeni korumaktır. Toplumsal yaşamı düzenlemek ve korumak adına var olan normların ve kuralların bireyler tarafından ihlal edilmesi ise suç kavramını ortaya çıkarır. Suç, tanımı ve muhteviyatı bakımından toplumların zaman içinde siyasal, ekonomik ve sosyal yapılarına bağlı olarak değişmektedir. Türkiye, II. Dünya Savaşı’nda fiilen taraf olmasa da dönemin hükümeti seferberlik ilan etmiş ve seferberlik de beraberinde birçok zorluğu getirmiştir. Savaş zamanı hükümetleri, ekonomi ve toplumsal alanda yaşanan zorlukların üstesinden gelebilmek için bazı önlemler almak zorunda kalmıştır. Bu önlemler zaman zaman toplumsal huzursuzluğa ve hükümete karşı eleştirilere neden olmuştur. Savaşlarda erkeklerin

*Bu makale, Fatma Polat tarafından, Prof. Dr. Dilşen İnce Erdoğan danışmanlığında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Ana Bilim Dalı / Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı, 2021 yılında kabul edilen “İkinci Dünya Savaşı’nda Türkiye’de Kadının Günlük Yaşamda Yeri (1939-1945)” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ATIF: POLAT Fatma, ERDOĞAN Dilşen İnce “II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Kadın, Suç ve Suçluluk (1939-1945)”, *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 11/1, (Mart 2025), s. (26-50)

CITE: POLAT Fatma, ERDOĞAN Dilşen İnce, “Women, Crime and Criminality in Turkey During World War II (1939-1945)”, *Journal of History and Future*, 11/5 (March 2025), pp. (26-50)

askere alınmaları, toplumun diğer bölümünü oluşturan kadınları daha fazla sorumluluk almaya itmiştir. Zaman zaman artan sorumluluklar sosyo-ekonomik yapının değişimine ve sonrasında toplumsal düzenin bozulmasına neden olmuştur. Hazırlanan çalışma ile II. Dünya Savaşı yıllarında toplumsal düzenin bozulmasındaki kadın faktörünün etkisi, kadınları suç işlemeye iten nedenler, kadınlar tarafından işlenen suçların muhteviyatı ve suç işleyen kadınların hangi cezaları aldıkları soruları cevaplandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hukuk, II. Dünya Savaşı, Kadın, Suç, Türkiye.

Abstract

It is only within certain rules and norms that individuals can live together in order. Over time, rules and norms are learned and adopted by individuals in different ways. The conditions and duration of this learning process vary from society to society. The purpose of social rules is to organize the life shared together and to maintain order. Violation of existing norms and rules by individuals in order to regulate and protect social life reveals the concept of crime. Crime changes in terms of its definition and content over time, depending on the political, economic and social structures of societies. Although Türkiye was not actively a party to the World War II, the government of the period declared mobilization and mobilization brought with it many challenges. Wartime the government had to take various measures to address economic and social difficulties, but these measures often led to public unrest and criticism against the government. During the war years, especially the conscription of men into the army pushed women, the other part of society, to take on more responsibilities. At times increasing responsibilities caused the change of the socio-economic structure and the subsequent deterioration of the social order. In this study, the questions about the impact of the female factor on the deterioration of social order during the World War II, the reasons that pushed women to commit crimes, the content of the crimes committed by women and what punishments the women who committed crimes received will be answered.

Key Words: Crime, Law, Türkiye, Women, World War II.

GİRİŞ

Insan, hem avcılık ve toplayıcılık döneminde hem de tarım toplumuna geçişte tek başına yaşama kabiliyetine sahip olmamıştı. Zaman içerisinde bir arada yaşama ihtiyacı doğmuş ve bunun sürdürülebilirliği beraberinde birtakım sorumlulukları getirmişti. Bir arada yaşama normları, toplumsal düzene bağlı olarak değişse de bireyler hem diğer bireylere hem de toplumun bütününe karşı sorumluluklara sahipti. Sorumlulukların yerine getirilip getirilmediği toplumsal düzendeki farklılaşmaya bağlı olarak toplumsal erk tarafından belirlenir ve yerine getirmeyenler yaptırımla karşılaşır. Bu yaptırımlar, toplumsal düzenin devamı ve süreklilik içinde ilerlemesi için gereklidir.¹ “Bu düzenin sağlanabilmesi için de belirli bir oranda

1 Ozan Arslan Aytan, “Hareketli Avcı-Toplayıcı Grupların Yaşam Biçimiyle Yerleşik Çiftçi Topluluklarının Yaşam Biçimi Arasındaki İnsan-Mekân İlişkisinin Mukayesesi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 18, Sayı: 2, 2021, s.987; Ali Şafak Balı, “Hukuk Bilimselliği Sorunu”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1-2, 2004, s.224.

özgürlüklerin kısıtlanarak toplumsal kurallara riayet edilmesi gerekir”.² O halde insanların toplu halde yaşamaları beraberinde belirli bir düzenin varlığını gerekli kılar. Düzenin sağlanması için ise disiplin gerekir. Disiplinin bulunmadığı ortamda insanların bir arada yaşamaları mümkün olmaz. Toplumlar düzenin sağlanması üstün bir otorite tarafından gerçekleştirilir ve kamu hizmeti şeklinde uygulanır. Toplumun parçası olan bireyler, toplumsal düzeni bozacak davranışlarda bulunamaz, sorumluluklarını yerine getirmeyerek keyfi davranışlarda bulunanlar ve toplumsal düzeni bozanlar cezalandırılır.³

İnsanlık tarihi kadar eski bir kavram olan suç, toplumun üyesi olan bireyin tutum ve davranışları ile toplumun düzenini koruma adına erkin koyduğu kurallara karşı gelme ve toplumsal normların arasındaki çelişkidenden kaynaklanmaktadır. O halde suç, toplumsal bir olgudur ve toplumsal koşulların değişime bağlı olarak niteliği ve kapsamı değişmektedir. Ortaya çıkmasında birçok farklı etkenlerin rol oynadığı suç ile ilgili kesin tanımlar yapmak mümkün değildir.⁴ Suçun sözlük anlamı, “törelere, ahlak kurallarına ve yasalara aykırı davranış, cürümdür”.⁵ Hukuki olarak ise suç, “işlendiği takdirde suçlunun yaptırım ile karşılaşacağı eylem, davranış, tavır ve harekettir”.⁶ Başka bir tanıma göre ise, “hukuka aykırı, kusurlu insan davranışdır”. Bu bağlamda suç, “özünde haksızlık olduğu düşünülen, kanunlarla yasaklanmış ve insanın kendi iradesiyle yaptığı davranıştır”.⁷ Emile Durkheim suçu, “kollektif bilince karşı olan her türlü ihlal”, özellikle kadın suçluluğunu biyolojik cinsiyet anlamında açıklayan William Isaac Thomas’a göre suç “bireyin toplumsal normlara aykırı olarak yaptığı her türlü fiil”, V. Stanciu ise “toplumun geneli tarafından tehlikeli olarak algılanan icrai hareket”, olarak tanımlanmaktadır.⁸

Suç ve suçluluk ile ilgili yapılan çalışmalarda genel olarak dikkat çeken en belirgin özellik, suçların büyük çoğunun erkekler tarafından işlenmesidir.⁹ Tarihin her döneminde kadın suçlu ile erkek suçlu oranı ve her iki cinsin işlediği suç muhteviyatı arasında büyük fark olduğu görülmektedir. Bu noktadan hareketle feminist teorisyenler, toplumdaki cinsiyet ilişkileri ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sadece suç ve ceza kavramlarının muhteviyatında değil, oranında da farklılığın ortaya çıktığı konusunda birleşmişlerdir. Sosyalleşme sürecinde kadın ve erkek rollerindeki farklılık beraberinde suçu da etkileyecek ve farklılaştıracaktır.¹⁰ Ayrıca kadın ve erkek suçlu oranındaki fark, kadın ve erkek

2 Funda Öner Akoğlu, “İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Hırsızlık ve Cinayet Olaylarının Cumhuriyet Gazetesi’ne Yansımaları”, *Belgi Dergisi*, Sayı: 26, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, 2023, s.129.

3 Ozan Arslan Aytan, *a.g.m.*, s.987; Ali Şafak Balı, *a.g.m.*, s.224.

4 Ömer Miraç Yaman, Burak Acar, *Disiplinlerarası Suç ve Suçluluk Çalışmaları (1923-2015)*, Bir Yayıncılık, İstanbul, 2016, s.12.

5 “Suç”, *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*, <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 10.03.2024).

6 Tülin Günşen İçli, *Türkiye’de Suçlular*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 71, Ankara, 1993, s.7.

7 Furkan Yıldız, “Kadın ve Suç: Türkiye’de Kadın ve Organize Suç İlişkisi”, *Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, Cilt: 3, Sayı: 1, 2019, s.26.

8 Sulhi Dönmezer, *Kriminoloji*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1962, s.3.

9 Susan F. Sharp, “*Feminist Criminology*”, *Criminology a Reference Handbook*, Ed. J. Mitchell Miller, Sage Publications, London, 2009, s.245-253.

10 Hatice Demirbaş, “Kadın ve Suç”, *Uluslararası 15.Anadolu Adli Bilimler Kongresi*, Ankara, 19-21 Ekim 2019, s.40; Aykut Çalışkan, “Suça İlişkin Makro Veriler Üzerinden Kadın Suçluluğunun Analizi: Türkiye Özelinde Dönemsel Tespitler”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 71, 2022, s.145.

nüfusunun farklılığından da kaynaklanmaktadır.¹¹

Sonuç olarak siyasi, sosyal ve ekonomik değişimler ve gelişimler toplumsal yapıda da farklılaşmayı beraberinde getirmiştir. İleriye doğru olan değişim kadının toplum içinde görünür hale gelmesine neden olmuş ve kadının aile ve toplumsal hayatta aldığı roller de değişmiştir. Her alanda görünürlüğü artan kadının suç işleme oranı artmış ve kadın suçluluğu da belirginleşmiştir. Bu değişim doğal olarak kadınların işlediği suç türlerinde de olmuştur.¹² Başlangıçta kadına özgü suçlar; çocuk düşürme, yeni doğan çocuğu öldürme, zehirleyerek adam öldürme, hakaret gibi suçlar kadın suçları görülürken, zaman içerisinde kadın suçları da nitelik değiştirmiştir.¹³

II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Suç ve Suçluluk

Sun Tzu’ya göre savaş, “Halkların başına gelebilecek en büyük tehlikedir. Ölüm kalım meydanıdır. Ya kalırsın ya yok olursun yoludur. Çok hassas şekilde hesabı yapılmalıdır”.¹⁴ Savaş, devletlerin çıkarları doğrultusunda başvurdukları egemen bir hak olmakla birlikte, devletlerin haklarını koruyup zarara uğraması durumunda bu zararı giderecek veya zarar vereni cezalandırmak amacıyla yaptığı mücadelelerdir. Bu mücadeleler dünya tarihi boyunca insanların yaşam şartlarında önemli değişimlere yol açmıştır.¹⁵ Savaş, yıkımlara, ölümlere, yaralanmalara ve bunların getirdiği ikincil sonuçlara neden olarak sadece yaşadığı zaman diliminde kalmamış, aynı zamanda kuşaklar boyunca da etkisini göstermiştir.¹⁶

Almanya’nın 1 Eylül 1939 tarihinde Polonya’ya saldırması¹⁷ ile başlayan ve 8 Mart 1945 tarihinde resmen sona eren II. Dünya Savaşı, devam ettiği yıllar içerisinde başta Avrupa olmak üzere dünyanın büyük bir bölümünü olumsuz şekilde etkilemiştir.¹⁸ Bu savaş, başta Türkiye’nin dış politikasında olmak üzere ekonomik, siyasi ve sosyal alanda önemli değişikliklere yol açmıştır.¹⁹ II. Dünya Savaşı yıllarında İsmet İnönü’nün izlemiş olduğu başarılı dış politika sayesinde Türkiye savaş dışı kalmayı başarmıştır.²⁰

II. Dünya Savaşı öncesinde, Türk Hükümeti savaşın olasılığına karşı askeri ve siyasi hazırlıklara büyük önem vermiştir.²¹ Ancak ekonomik açıdan aynı düzeyde hazırlık sürecini gerçekleştirememiştir. Bu durum, Türkiye’nin savaşa ekonomik olarak hazırlıklı olmada zorluklar yaşadığını göstermektedir.²² Bu süreçte, yaşanan ekonomik sıkıntılar ve uygulanan

11 Öztekin Tosun, “Suç ve Kadın”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt: 33, Sayı: 3-4, 1967, s.29.

12 Dönmezer, *a.g.e.*, s.127.

13 İçli, *a.g.e.*, s.27.

14 Sun Tzu, *Savaş Sanatı*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2021, s.1.

15 C. V. Clausewitz, *Savaş Üzerine*, Özne Yayınları, İstanbul, 1999, s.27-28.

16 Geoffrey Parker, *Cambridge Savaş Tarihi*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2018, s.343.

17 “Nihayet Harp Başladı”, *Cumhuriyet*, 2 Eylül 1939.

18 Baskın Oran, *Türk Dış Politikası (1919-1980)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002, s.387.

19 Yuluğ Tekin Kurat, “Elli Yıllık Cumhuriyetin Dış Politikası 1923-1973”, *Belleten*, Cilt: 39, Sayı: 154, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1974, s.269.

20 Oral Sander, *Siyasi Tarih (1918-1994)*, İmge Yayınları, İstanbul, 1996, s.132.

21 Fahir Armaoğlu, “İkinci Dünya Harbinde Türkiye”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 2, 1958, s.2.

22 “Harp Ekonomisi”, *Cumhuriyet*, 7 Aralık 1940.

kısıtlamalar, ülkenin ekonomisini olumsuz şekilde etkilemiştir. Savaş döneminde, ulusal gelirin büyük bir bölümü silah ve savaş teçhizatı alımına ve ordunun ihtiyaçlarına ayrıldığı için ekonomi olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu durum Türk kadınının başta eğitim ve sağlık gibi önemli kamu hizmetlerini almasını, günlük hayatını, sosyal ve ekonomik durumunu olumsuz yönde etkilemiştir.²³ Savaşa katılmayan ülkeler her an savaşa girilecekmiş gibi asker sayılarını artırmıştır. Türkiye’de de zamanla sayıları bir buçuk milyonu bulan asker, silahlara alınmıştır.²⁴ Askere alımların artışı, yalnızca harcamaları artırmakla kalmamış, aynı zamanda üretim süreçlerinde de önemli bir işgücü kaybına yol açmış ve böylece üretici kesim, tüketici konumuna geçmiştir. Hükümetin genel bütçeden askeri harcamalara büyük pay aktarmasına neden olmuştur. Askeri alandaki harcamalar 1939 yılında 58 milyon, 1940’da 109 milyon, 1941’de 153 milyon, 1942’de 200 milyon ve 1944’te de 382 milyon TL olmuştur.²⁵

II. Dünya Savaşı başlayana kadar Türk ekonomisinin tarıma dayandığı bilinen bir gerçektir. Türk ekonomisinde yaşanan kayıplar, özellikle tarım sektöründe ilk yıllar içerisinde hissedilmeye başlanmıştır.²⁶ Savaşın etkisiyle tahıl üretim alanlarının azalması ve temel tahıl ürünlerindeki üretimin düşmesi, ülke ekonomisini derinden sarsmış ve ülkenin tüm kesimlerini olumsuz yönde etkilemiştir.²⁷ Savaşın başlamasıyla piyasadaki ürünlerin fiyatları hemen artmaya başlamıştır. Bu durum halk arasında hoşnutsuzluk yaratmıştır. 1939 yılından 1944 yılına kadar fiyat endeksleri ve gıda endeksleri incelendiğinde büyük bir artış olduğu gözlenmiştir. Bu yükseliş, ülkede karaborsa ve yokluk gibi olumsuz gelişmelerin doğmasına neden olmuştur.²⁸ Bu dönemde savaşa katılan ve katılmayan devletler arasında hayat pahalılığı ve fiyat artışı açısından hesaplamalar yapıldığında, Türkiye ortalama %363 oranıyla birinci sırada yer almıştır.²⁹ Ekonomideki olumsuz gelişmeler sonucunda da şehirlerdeki toplumsal yapı değişmeye başlamış harp zenginleri ortaya çıkmıştır.³⁰

Sonuçta ülke içerisinde savaş devam ederken, karaborsacılık faaliyetleri ve insanların da açlık, pahalılık gibi korkularla ihtiyatlı davranmaları³¹ sonucunda fiyatlar hızla yükselmiş

-
- 23 İrfan Bülbül, “İkinci Dünya Savaşı’nın Türkiye’de Sosyal Hayata Olumsuz Yansımaları”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, Sayı: 9, İstanbul, 2006, s.4.
- 24 Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA) 02 Eylül 1939-2/12030, Dosya Arşiv No: 030.18.1.2-88.94.13; Barış Borlat, “İkinci Dünya Savaşı’nda Türkiye’de Seferberlik”, *Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 23, Ankara, 2014, s.152.
- 25 Rıdvan Akar, *Varlık Vergisi*, Belge Yayınları, İstanbul, 1992, s.46.
- 26 Korkut Boratav, *Türkiye İktisat Tarihi (1908-1985)*, İmge Yayınevi, İstanbul, 1998, s.63; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *Tarımsal Göstergeler (1923-1998)*, Ankara, Türkiye İstatistik Kurumu Yayınları, 2001, s.1-47; Tevfik Çavdar, *Türkiye Ekonomisinin Tarihi (1900-1960)*, İmge Yayınevi, İstanbul, 2003, s.351.
- 27 Seher Boykoy, *II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’nin Sosyo-Kültürel Yapısı*, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Doktora Tezi, İzmir, 2008, s.248.
- 28 Fiyat artışı 1939 yılında 101,4 iken 1942 yılında 232,5’e ve 1945 yılında da 313,4’e yükselmiştir. 1939 yılında gıda endeksi 100 iken 1944 yılında 1113’e yükselmiştir. İlber Ortaylı, “İkinci Dünya Savaşı’nda Şehirlerde Hayat”, *T.C Genelkurmay Başkanlığı Altıncı Tarih Semineri Bildirileri I. İkinci Dünya Harbi ve Türkiye (20-22 Eylül 1997 İstanbul)*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1998, s.424.
- 29 Tevfik Çavdar, *a.g.e.*, s.352; “Hayat Pahalılığı”, *Cumhuriyet*, 24 Şubat 1944.
- 30 Boratav, *a.g.e.*, s.70.
- 31 “Halk İhtiyacında Fazla Mal ve Eşya Almamalıdır”, *Akşam*, 1 Ağustos 1942.

ve insanların alım gücü azalmıştır.³² Fiyat artışları sonucunda yaşanan olumsuz gelişmeler ve bu artışlara karşı hükümetin almış olduğu önlemlerle ilgili dönemin gazetelerinde birçok habere rastlanmıştır. Örneğin 28 Haziran 1940 tarihli Akşam gazetesinin “*Sebze Satışları*” başlıklı haberine göre, gıda ürünlerinin komisyon tarafından belirlenen fiyatları olduğu, bu fiyatların üzerinde satışların yapılamayacağı, verilen emirlere uyulması gerektiği, uyulmaması halinde bu kişilerin adliyeyle verilecekleri ifade edilmiştir.³³

Avrupa’da 1939 yılında savaş başladığında, Türkiye’de Refik Saydam’ın başkanlığındaki hükümet (Ocak 1939-Temmuz 1942) görev yapmaktadır.³⁴ Hükümet fiyatları kontrol etmek için büyük bir gayret göstermiş, öncelikle devletin zorunlu ihtiyaçlarını güvence altına almış, halkın az da olsa tüketim maddelerini temin edebilmesi için büyük çaba harcamıştır. Yüksek fiyatlarla ürün satmak, stokçuluk ve karaborsa ile mücadele etmek amacıyla çeşitli önlemler almıştır.³⁵

Türkiye II. Dünya Savaşı’na bilfiil katılmamasına rağmen ekonomik hayatının savaştan devletler kadar etkilenmesini Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, “Savaşın en çok hissedilen tarafı hayat pahalılığı olmuştur”³⁶ sözleriyle dile getirmiştir. Savaşın en olumsuz etkisi, ekonomik hayatta kendisini hissettirmiştir. Bu durum, savaşın insanlar üzerindeki ekonomik etkilerini derinleştirerek, günlük yaşamlarını, geçimlerini sağlama çabalarını ve temel ihtiyaçlarını karşılama mücadelelerini daha da zorlaştırmıştır. “*Et Fiyatlarına 10 Kuruş Zam Yapıldı*” başlıklı Cumhuriyet gazetesi haberinde de bu durum dile getirilmiş, halkın temel ihtiyaçlarına sürekli zam yapıldığı belirtilmiştir.³⁷ Savaş yıllarındaki fiyat artışları, hayat pahalılığı, karaborsacılık ve stokçuluk memurlar, işçiler, emekliler, dul ve yetimler üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır.³⁸

32 1938 yılında 0.05 kuruş olan ekmeğin kilosu 1943 yılında 38.67 kuruşa yükselmiştir. En temel gıda maddelerinden biri olan ekmeğin kilosunun %284,7 oranında, tanesinin de 8 kuruştan 16 kuruşa ani yükselişi dar gelirli insanların yaşam koşullarını daha da zorlaştırmıştır. Ayrıca diğer gıdaların fiyatları da oldukça fazla artış göstermiştir. Örneğin 1938 yılında 42.52 kuruş olan etin kilosu 1943 yılında 198.54 kuruşa, 7.51 kuruş olan sebzenin kilosu 29.96 kuruşa, 51.85 kuruş olan zeytinyağının kilosu 231.29 kuruşa, 28 kuruş olan şekerin kilosu 338 kuruşa, 48.78 kuruş olan peynirin kilosu 155.42 kuruşa, 14.79 kuruş olan sütün kilosu 51.25 kuruşa, 5.33 kuruş olan kömürün kilosu 12.21 kuruşa, 370.08 kuruş olan odunun kilosu 1316.66 kuruşa, 1.71 kuruş olan bir yumurtanın fiyatı da 7.94 kuruşa yükselmiştir. Cemil Koçak, *Türkiye’de Milli Şef Dönemi (1939-1945)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996, s.436-437.

33 “Sebze Satışları”, *Akşam*, 28 Haziran 1940.

34 Cemil Koçak, *a.g.e.*, s.356.

35 Metin Ayışığı, “İkinci Dünya Savaşı Başlarında İstanbul’da İhtikâr Meselesi”, *T.C Genelkurmay Başkanlığı Altıncı Tarih Semineri Bildirileri I. İkinci Dünya Harbi ve Türkiye (20-22 1997 İstanbul)*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1998, s.234-235.

36 *Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi (TBMM CZ)*, Devre: VI, Cilt: 21, İçtima: 3, Birinci İnikat, (01.11.1941), s.5.

37 “Et Fiyatlarına 10 Kuruş Zam Yapıldı”, *Cumhuriyet*, 29 Kasım 1941.

38 Yahya Tezel, *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)*, Yurt Yayınları, İstanbul, 2000, s.259. Enflasyondan olumsuz etkilenen gruplardan biri olan emekli, dul ve yetimlerin maaşlarının alım güçleri büyük oranda düşmüş, emeklilere yapılan kişi başı ortalama ödemelerin sabit 1938 yılındaki tutarı 1.420 TL iken 1945 yılında 274 TL’ye gerilemiştir. İbrahim İnci, “İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Varlık Vergisi Uygulaması”, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, 2012, s.275; Ayrıca bkz. Fatih Tuğluoğlu, “Tek Parti Döneminde Hükümet Memur Dayanışması”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 27-28, Kasım 2001, s.360; 15 Kasım 1942 yılında ekmek fiyatları memurlar için 17 kuruş, halk için de 27 kuruştan satılmaya başlanmıştır. “Ekmek Satışı”, *Akşam*, 15 Kasım 1942.

Yaşanan ekonomik zorluklar, sosyal yapı üzerinde derin izler bırakmış ve hayat pahalılığı dayanılmaz seviyelere ulaşmış, hastalıklar ve ölümler artış göstermiş³⁹, insanlar kötümserliğe ve umutsuzluğa kapılmıştır. Halkın büyük çoğunluğunun yaşadığı yoksulluk, gittikçe artan parasızlık ve gıda sıkıntısı, insanların ahlaki değerlerini ve sosyal davranışlarını köklü bir şekilde etkilemiştir.⁴⁰

Ahlaki değerlerin değişimi ile ilgili haberleri dönemin basın organlarından takip etmek mümkün olmuştur. Konu ile ilgili dikkat çekici haberlerden biri, 2 Ocak 1942 tarihli Akşam gazetesinde yer almıştır. Habere göre İstanbul Beyazıt'ta yaşayan Hacer isimli kadın çeşitli fırınlardan 60 kg ekmek almış, bu ekmeklerin bir kısmını saklamış, bir kısmını ise başkalarına satmıştır. Hacer bu ekmekleri satarken de yakalanmış ve cezaevine gönderilmiştir.⁴¹ Halime isimli başka bir kadının da evine baskın yapılmış, evinde 110 kg kahve, 12 teneke gaz yağı, 143 m Amerikan bezi bulunmuştur. Kadın hakkında soruşturma açılmış ve mallarına el konulmuştur.⁴² Zehra isimli kadın ise sahte ekmek karnesi basan şebekenin elemanı olmuştur. Son Posta gazetesinin haberinde ekmek fırınında çalışan Koço adlı birinden şüphelenen emniyet çalışanları arama yaptıklarında üzerinde 1.750 tane ekmek karnesi bulmuştur. Kimden aldığını sorduklarında Zehra isimli bir kadından aldığını söylemiştir. Soruşturma derinleştirilmiş ve bu işi yapanlar yakalanmıştır.⁴³

Geleneksel toplumlarda kadınların gündelik yaşam içerisindeki rolleri ağırlıklı olarak ev içi sorumluluklarla şekillenmiştir. Bu bağlamda, kadınlar ev işlerinin yürütülmesinden sorumlu olmakla birlikte, çocukların bakımını üstlenmiş, beslenme ve yetiştirilme süreçlerini yönetmiş, hasta veya yaşlı olan aile üyelerinin bakımını sağlamıştır. Ayrıca aile için gerekli alışveriş hizmetlerini de yerine getirmiştir. Ancak savaş dönemlerinde erkek nüfusunun azalmasıyla birlikte kadınlar toplum ve çalışma hayatında daha fazla yer almıştır.⁴⁴ Bu süreçte, eşi askere giden ve zor durumda kalan kadın da çalışmaya başlamıştır.⁴⁵ Kadınların çalıştırılması için bazı kurumlar harekete geçmiştir. Yardımseverler Cemiyeti⁴⁶, cephe

-
- 39 Savaşın olumsuzluklarından biri de salgın hastalıklardan ve diğer hastalıklardan ölüm sayılarının zaman zaman artış göstermesidir. İstanbul'da 1940 ile 1944 yılları arasında tifo, ihtiyarlık, verem, kalp hastalıkları, zatürre, alkol, dizanteri ve kanserden ölenlerin sayıları incelendiğinde yıldan yıla değişiklik göstermiş olduğu istatistiklere de yansımıştır. Tüm hastalıklardan 1940 yılında ölüm sayısı 14.489, 1941 yılında 13.665, 1942 yılında 17.766, 1943 yılında 16.865 ve 1944 yılında da 15.069 olarak belirtilmiştir. Hayat pahalılığı, ücretlerin azlığı, kötü yaşam koşulları sonucunda yaşanan hastalıklar ölüm sayılarında artışa sebep olmuştur. Stefanos Yerasimos, *Az gelişmişlik Sürecinde Türkiye C.III*, İstanbul, 1977, s.153.
- 40 Gökçe Süzgül, "II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye'de Suç ve Asayiş", *Miras ve Değişim: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Jandarma 1*, Ankara, 2018, s.373.
- 41 "Altmış Kilo Ekmek Saklamış", *Akşam*, 2 Ocak 1942.
- 42 "İstifçi Kadın", *Akşam*, 6 Eylül 1943.
- 43 "Sahte Ekmek Karnesi Basanlar", *Son Posta*, 29 Eylül 1943.
- 44 Sunay İl, *Türkiye'de Kadın Suçluların Genel Özellikleri ve İnfaz Sürecindeki Sorunları Üzerine Bir Araştırma*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara, 1990, s.9.
- 45 Leyla Kırkpınar, *Türkiye'de Toplumsal Değişme ve Kadın*, Zeus Yayınevi, İzmir, 1999, s.115; Clive Emsley- Haia Shpayer Makov, *Polis Dedektifliğinin Tarihi*, İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2007, s.225.
- 46 Ayrıntılı bilgi için bkz. Ceren Utkuğün-Şaban Ortak, "İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Yardım Severler Cemiyeti'nin Milli Müdafaa Hizmetlerine Yardım Faaliyetleri", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 2, 2019.

gerisinde çalıştırılmak üzere yüksek ve orta tahsil gören kadınlara seslenmiştir.⁴⁷ Cemiyet, 18-45 yaş arası kadınlara gönüllü olarak çalışabilecekleri hastabakıcılık kursları için çağrıda bulunmuştur. Hemşirelik yapacak kız öğrenciler ile ilgili kayıtlar alınmaya başlanmıştır.⁴⁸ Hasta bakıcılık kursları ile ilgili İkdâm gazetesinin haberlerinde ise kız öğrenciler için kurslar açıldığı, kursların müfredat programının hazırlandığı belirtilmiştir.⁴⁹ Cemiyet ayrıca askere gidenlerin ailelerinin ve çocuklarının korunacağını ve çalışan erkeklerin yerini almak üzere kadınların işe alınacağını ifade etmiştir.⁵⁰ 1943 yılında ise Kadıköy ve Eminönü Halkevleri tarafından ev hasta bakıcısı kursu açılmıştır. Bu kurslar üç ay boyunca cumartesi ve pazar günleri dışında her gün yapılmış, 60 kadar kız kurslara katılmış ve kursu başarı ile bitirenlere belge verilmiştir.⁵¹

II. Dünya Savaşı yıllarında kadınların çalışma yaşamına daha fazla katıldıkları, dönemin Sümerbank işçileri üzerinde yapılmış bir araştırmada da görülmüştür. Sümerbank'ta 1939 yılında 1.820 kadın işçi olarak çalışırken, 1940'ta 2.024, 1941'de 2.964, 1942'de 3.394, 1943'de 4.978 ve 1944'te 5.911 kadın işçiye yükselmiştir. 1945'ten itibaren kadın işçi sayısı düşmeye başlamıştır. Çalışmaya başlayan kadın işçilerin, erkek işçilere oranı savaş boyunca artmıştır. Kadın işçiler arasında evli olanlar çoğunlukla en yüksek orana sahip olmuştur. Ancak zamanla işçi bekâr kadınların sayısı da artmaya başlamıştır. Kadın işçilerin eğitim seviyeleri oldukça düşüktür. Kadınların önemli bir bölümü ne yazık ki okuma yazma bilmemektedir. Yapılan araştırmada dikkat çeken bir başka nokta da kadınların aldığı ücretlerle ilgilidir. Kadınların aldığı ücret, erkeklere göre oldukça düşüktür. Dönemin şartları düşünüldüğünde bu durumun bir ailenin geçimini sağlamaya yeterli olmadığı görülmektedir.⁵²

Sonuçta erkeklerin savaş nedeniyle evden uzaklaşması ve kadının çalışma hayatına katılması toplumsal değişimlere neden olmuştur. Aile kurumu derinden sarsılmış ve bu durum toplum üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Ekonomik olarak yaşanan zorluklar ve ağırlaşan hayat pahalılığı nedeniyle boşanma oranları artmış, kadın eğitim hayatından yoksun kalmış ve geleneksel rollerinden uzaklaşmıştır. Kendisinin ve çocuğunun temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayan kadın ya fuhuşa sürüklenmiş ya da çocuğunu terk etmiştir. Savaş yıllarının beraberinde getirdiği olağanüstü koşullar çocuklarıyla tek başına kalan kadını zaman zaman suç işlemeye sürüklemiştir.⁵³

47 “Yüksek ve Orta Tahsil Gören Bayanlar”, *Vakit*, 10 Mayıs 1941.

48 “Hastabakıcı Kursları İçin Kayıtlara Başlandı”, *Son Posta*, 11 Mayıs 1941.

49 “Kız Talebe İçin Hastabakıcılık Kursu”, *İkdâm*, 10 Mayıs 1941.

50 “Askere Gidenlerin Aile ve Çocukları Himaye Edilecek”, *Vakit*, 7 Mayıs 1941.

51 “Ev Hasta Bakıcı Kursları Açıldı”, *Son Posta*, 16 Ekim 1943.

52 1945'te 5.503 olan kadın işçi sayısı 1946'da 4.723'e düşmüştür. Bekar işçi kadınların sayısı ise evli kadın işçi sayısının dört katına ulaştığı Nazilli ve Bursa Sümerbank'tır. Cemil Koçak, “Sayılarla Sosyal Politika Tarihi”, *Tarih ve Toplum*, Cilt: 16, Sayı: 92, Ağustos 1991, s.121.

53 Kırkpınar, *a.g.e.*, s.115; Murat Metinsoy, *İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye Gündelik Yaşamda Devlet ve Toplum*, İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017, s.514; “Fuhuşla Savaş”, *Tanin*, 21 Şubat 1944.

II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Kadın ve Suç

Suç, yaşam ve uygarlığın önemli bir parçası olmakla birlikte insanlık tarihinin her döneminde, hemen hemen her toplumda var olagelmıştır.⁵⁴ Suçun ortaya çıkışında birden fazla bağımsız değişken rol oynamaktadır. Bu değişkenlerin karmaşık ve çok boyutlu bir olgu olduğu kabul edilmiştir. Suçun türü, gerçekleştiği ortam ve suçlunun kişisel özellikleri, suçun muhteviyatını ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda suç ile ilişkisi araştırılan önemli değişkenlerden birisi de sosyo-ekonomik statü olmuştur. Sosyo-ekonomik statü, suç davranışlarının anlaşılmasında kritik bir faktördür ve suçun nedenlerini analiz etmede önemli rol oynamıştır.⁵⁵ Savaşlar, toplumlarda sosyal ve ekonomik ilişkilerin değişmesine, insanları etkileyen derin sorunlara, enflasyon krizlerine neden olmuştur. Ekonomik değişimin ve dönüşümün beraberinde getirdiği bu sorunlar toplumlarda suç işlenmesine neden olmuştur. Dünya tarihinin en kanlı dönemlerinden biri olan II. Dünya Savaşı’nda Türkiye’de de toplum içerisindeki suçun ve suç oranının arttığı yapılan araştırmalar sonucunda belirlenmiştir.⁵⁶

II. Dünya Savaşı yıllarında yapılan araştırmaya göre 1938-1946 yılları arasında Türkiye’de kadın ve erkek suçlu sayısı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1: 1938-1946 Yılları Türkiye’de Suçlu Sayısı⁵⁷

Yıllar	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Erkek	71.726	71.852	70.566	66.433	63.910	62.027	53.675	58.706	80.509
Kadın	7.733	8.163	8.177	8.238	8.699	7.829	6.731	7.522	9.539
Toplam	79.459	80.015	78.743	74.671	72.609	69.856	60.406	66.228	90.048

Tabloya bakıldığında savaşın başladığı yıllarda, erkek suçlu sayısının çok yüksek olduğu fakat savaşın ilerleyen dönemlerinde kadın suçlu sayısının erkek suçlu sayısına göre arttığı, savaşın yoğun olarak yaşandığı dönem olan 1941 ve 1942 yıllarında ise en yüksek seviyeye çıktığı görülmektedir. Erkek suçlu sayısının kadına göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiş, ayrıca savaş dönemi sırasında erkeklerin askere alınması nedeniyle suç işleme oranlarının düştüğü anlaşılmaktadır. Savaş bittiğinde ise hem erkek hem de kadın suçlu sayısının artış gösterdiği tespit edilmiştir. 1938 yılından 1942 yılına kadar kadın suçlu sayısı sürekli bir artış göstermiştir. 1943 yılından itibaren düşmeye başlayan kadın suçlu sayısı 1946 yılında savaşın bitmesiyle birlikte tekrar yükselmiştir. 1938 yılında 7.733 kadın suçlu ceza almış olmasına rağmen 5.488 kadın hüküm giymiştir. Diğer yıllarda sırasıyla hüküm giyen suçlu kadın sayısı şöyledir: 1939’da 5.800, 1940’ta 5.751, 1941’de 5.819,

54 Mustafa Tören Yücel, *Kriminoloji (Suç ve Ceza)*, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Yayını, Ankara, 1986, s.26.

55 İçli, *a.g.e.*, s.18.

56 Bülbül, *a.g.e.*, s.129.

57 Aybar, *a.g.e.*, s.851.; Tosun, *a.g.e.*, s.29. Ayrıca daha ayrıntılı bilgi için bkz. TÜİK, *Hükümlüler İstatistik (1938-1950)*, Yayın No: 337, Ankara, 1952, s.103; Bu dönemde yürürlükte olan kanunlar 765 sayılı (mülga) Türk Ceza Kanunu, 1412 sayılı (mülga) Ceza Muhakemeleri Usulü Kanun. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/5.3.765>, (Erişim Tarihi: 10.11.2024).

42’de 6.288, 1943’te 5.594, 1944’te 4.812, 1945’te 5.575, 1946’da ise 7.107’dir.⁵⁸

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 1939-1945 yılları arası ceza alanların işlediği suçlar, detaylı bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu suçlar, devletin şahsiyetine⁵⁹ ve kuvvetlerine, yabancı devlet başkanlarına, hürriyet, mesken, sırrın gizliliği, iş ve çalışma hayatına karşı işlenen suçlar; ayrıca devlet idaresine (örneğin zimmete para geçirmek, rüşvet, iftira), adliye, kamu düzenine, kamunun güvenine, kamu güvenliğine, aile düzenine, bireylere ve mala karşı işlenen suçlar gibi ana başlıklar altında toplanmıştır.⁶⁰ Tespit edilen istatistiki verilere göre 1938-1946 yılları arasında mal ve kişi aleyhine işlenen suçlarda artış olduğu tespit edilmiştir. Kadın ve erkeklerin işlediği suç türleri arasında ilk sırayı kişiye karşı işlenen suçlar, ikinci sırayı ise mala karşı işlenen suçlar almıştır. 1938 yılında mal aleyhine işlenen suçlar 15.503 iken, 1946 yılında 21.832’ye ulaşmıştır. Kişilere karşı işlenen suçlar ise 1938 yılında 32.028’dir. 1946 yılına gelindiğinde ise 35.408’e yükselmiştir.⁶¹ Mehmet Ali Sebük’ün “*Kriminoloji*” adlı eserinde 1941 yılına ait cezaevi suçlu bilgileri bulunmaktadır. 1941 yılına ait veriler erkek ve çocuk suçluların en fazla cinayet nedeniyle hüküm giydiğini, bunu hırsızlık suçunun takip ettiğini ortaya koymuştur. Kadın suçlular arasında ise en sık işlenen suçun cinayet olduğu, ikinci sırada hırsızlık suçunun yer aldığı görülmüştür.⁶²

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre; hırsızlık suçu işleyen erkeklerin sayıları 1938-1946 yılları arasında oldukça fazladır. 1938 yılında 4.855 erkek hırsızlık suçu işlenirken 1939’da bu sayı 4.695’e, 1940’ta 4.946’ya, 1941’de 5.238’e, 1942’de 6.622’ye, 1943’te 7.693’e yükselmiştir. 1944’te 5.734’e, 1945’te 5.688’e düşmüş olsa da 1946’da tekrar yükselerek 7.516’ya çıkmıştır. Savaş bittikten sonra sivil hayata dönen erkeklerde hırsızlık suçu sayısı artmıştır.⁶³

Tablo 2: 1938-1946 Yılları Arasında Hırsızlık Suçu İşleyen Kadın Sayısı⁶⁴

Yıllar	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Hırsızlık	591	628	652	740	982	1.203	890	878	956
Mezar Hırsızlığı	27	27	41	48	49	63	63	49	83
Kırma Yoluyla Hırsızlık	25	22	22	19	37	21	31	30	17
Tahıl Ürünü Çalmak	27	47	32	17	28	31	6	14	3

Yukarıdaki tablo incelendiğinde farklı yöntemlerle hırsızlık suçlarının işlendiği görülmektedir. Hırsızlık olayları 1938’den 1943’e kadar belirgin bir artış göstermiş ve bu dönemde 1.203 kadın hırsızlıktan ceza almıştır. Her ne kadar sonraki iki yılda bir düşüş

58 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.103.

59 Devletin en önemli menfaatlerinin ihmal edilmesidir. Çetin Özek, “Devletin Şahsiyeti Aleyhine Cürümlerin Genel Prensipleri”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt: 2, Sayı: 2-4, 1966, s.597.

60 Celal Aybar, “Türkiye’de Mahkumlar ve Suçlar”, *Ankara Üniversitesi Siyasi Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 4, 1943, s.847; TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, ss.1-114.

61 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.70-80.

62 Mehmet Ali Sebük, *Kriminoloji*, Türk Hukuk Kurumu Yayınevi, İstanbul, 1982, s.117.

63 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.71.

64 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.71.

yaşansa da 1946'da tekrar yükselmiştir. Özellikle savaşın yoğun yaşandığı yıllar olan 1942 ve 1943 yılları, hırsızlık suçlarının en fazla işlendiği dönem olmuştur. Savaş sona erdikten sonra yeniden arttığı dikkat çekmektedir. Mezarlardan hırsızlık yapan kadınlar kemik, mühür ve ibadet eşyaları çalmış, bu tür suçlar yıldan yıla artış göstermiştir. Ayrıca kapı, pencere, duvar kırarak ya da delerek hırsızlık yapan kadınların sayısı dalgalı bir seyir izlemiştir. Bağ, bahçe, tarla ve bostandan hırsızlık yapan ve yakalanan kadınlar ise çeşitli cezalara çarptırılmıştır.

1942 yılının şubat ayında basında kadınların suç işlemesiyle ilgili pek çok habere rastlanmaktadır. Haberlerin büyük bir bölümü hırsızlıkla ilgili olmasına rağmen hırsızlık yapan kadınların hırsızlık gerekçeleri haberlerde belirtilmemiştir. Haberlerde kadınların yakalandığı, karakola götürüldüğü belirtilmekle birlikte ceza alıp almadıkları konusunda herhangi bir bilgi yoktur. Yeni Sabah gazetesinin 9 Şubat 1942 tarihli haberinde “*İki Amele Kadın Çalıştığı Fabrikayı Soydu*” başlığı vardır. Haberde Meryem ve Halime isimli iki amele kadının çalıştıkları Süreyya Paşa Mensucat fabrikasından 2 kg ip çaldıkları, bu iplerin üzerlerinde yakalanması sonucunda tutuklandıkları ve kırkar gün ceza alan kadınların cezaevine gönderildikleri belirtilmiştir.⁶⁵ Yeni Asır gazetesinde “*9 Kişilik Usta Bir Hırsız Kumpanyası Yakalandı*” başlıklı haberde Gülşen ve Ümmü isimli iki kadının bir şebekenin üyesi oldukları ve çalınan malları pazarda sattıkları ve yakalandıkları ifade edilmiştir. Haberde, Çukur Çeşme’de yaşayan bu kadınların evine her gece gizlice bazı erkeklerin girdiği, bu erkeklerin çaldıkları ev eşyalarını, mühürleri, hayvan sağlık belgelerini getirdiği yer almıştır. Son dönemde tavuklar da çalınmaya başlanınca zabıta ekipleri tarafından şüphelenilerek takip edilen kadınlar, tavukları satarken yakalanmıştır.⁶⁶ Hırsızlık konusunda başka bir haber de Vakit gazetesinin 26 Şubat 1942 tarihli nüshasında bulunmaktadır. Haberde, Mediha isimli 15 yaşındaki hizmetçi kızın Sirkeci’de Hayri isimli birinin yanında çalıştığı, evden yüzük ve saat çaldığı, 2 ay hapse mahkûm olduğu belirtilmiştir.⁶⁷ Hırsızlıkla ilgili bir başka haber Son Posta gazetesinde yer almıştır. Haberde Nazmiye Rana Tuna isimli 18 yaşındaki kızın, hırsızlık yaparken yakalandığı yazılmıştır. Rana, babasının onu evden kovduğunu, İstanbul’a geldiğini, hırsızlık yapmaya başladığını, çok şık giyindiği için de kimsenin ondan şüphelenmediğini ifade etmiştir. Ayrıca haberde hırsızlık yapan kızın apartmanlarda bulunan eşyaları götürmek için araba tuttuğu, şüphe çekmeden kıymetli eşyaları çaldığı da belirtilmiştir.⁶⁸

Savaşın şiddetini artırdığı 1941-1942 yılları arasında suç işleme oranlarının arttığı gözlemlenmiştir. Hakkında tahkikat yapılan kişi sayısı, 1941’de 16.106 kişi iken 1942’de 31.024 kişi olmuştur. Milli Koruma Kanununun etkisinin görülmesi bu artışın önemli nedenlerinden biridir.⁶⁹ Bu kanun savaş döneminde milli savunmayı desteklemek ve halkın temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hazırlanmış olsa da uygulamada dar gelirli kesimlerin, özellikle işçi ve çiftçilerin aleyhine işlemiştir. Alınan tedbirlere rağmen pahalılık önlenememiş, ülke genelinde ciddi giyecek, yiyecek sıkıntıları baş göstermiştir. Bu durum,

65 “İki Amele Kadın Çalıştığı Fabrikayı Soydu”, *Yeni Sabah*, 9 Şubat 1942.

66 “9 Kişilik Usta Bir Hırsız Kumpanyası Yakalandı”, *Yeni Asır*, 15 Şubat 1942.

67 “Hırsız Hizmetçi Mahkûm Oldu”, *Vakit*, 26 Şubat 1942.

68 “18 Yaşında Bir Hırsız Kız Yakalandı”, *Son Posta*, 12 Ekim 1943.

69 Aybar, a.g.e., s.857.

karaborsacılığın yaygınlaşmasına ve vurgunculuğun artmasına zemin hazırlamıştır.⁷⁰ TÜİK verilerinde de Milli Koruma Kanununa muhalefet ederek ceza alan kadın ve erkek suçlu sayısı 1940 yılında 936 erkek ve 4 kadın, 1941’de 4.505 erkek ve 100 kadın, 1942’de 14.492 erkek ve 391 kadın, 1943’te 16.765 erkek ve 721 kadın, 1944’te 7.707 erkek ve 405 kadın, 1945’de 5.949 erkek ve 257 kadın, 1946’da 4.890 erkek ve 104 kadındır.⁷¹ Sıkıyönetim, buğday kanunu, gayrimenkule tecavüz, hayvanların sağlıkları ile ilgili kanun, icra iflas, kabotaj kanunu, kaçakçılık takibi, bitkileri koruma, gizli nüfus yazımı, orman kanunu, ölçüler kanunu, pasaport kanunu, sıtma ile mücadele, tekke ve zaviyelerin kaldırılmasına dair kanun, telsiz kanunu, kaçakçılık ve hıfzıssıhha kanunu gibi özel kanunlara aykırı hareket eden kadın suçluların toplam sayısı ise: 1938 yılında 2.560, 1939’da 4.067, 1940’ta 3.961, 1941’de 4.082, 1942’de 4.503, 1943’te 4.046, 1944’te 2.929, 1945’te 2.480, 1946’da 2.844’dür.⁷²

Savaş döneminde ahlaki anlamda düşüşün en önemli göstergelerinden olan zina, hırsızlıktan sonra gelen belirgin suçlardan biridir. 1938 yılında 381 kadın zina suçundan hüküm giyerken, 1939 yılında 437, 1940’ta 490, 1941’de 499, 1942’de 493, 1943’te 434, 1944’te 440, 1945’te 594, 1946’da 694 kadın hüküm giymiştir. Savaş döneminde artarak devam eden zina beraberinde boşanmaları da getirmiş ve buna bağlı olarak boşanma oranlarında da gözle görülür bir artış tespit edilmiştir.⁷³

Ceza verilen bir diğer suç ise fuhuşa teşvik olarak geçen randevu evi çalıştırmak ve bu evlerde çalışmaktır. Dönemin gazetelerinde bu konuda haberlere geniş bir şekilde yer verilmiştir. 24 Ocak 1941 tarihli Vatan gazetesinde “*Randevu Evleri*” başlıklı haberde zabitanın Pangaltı’da gizli bir eve baskın yaptığı ve burada bulunan kadınların karakola götürülerek ifadelerinin alındığı belirtilmiştir. Haberde ayrıca Beşiktaş ve Fatih’te başka randevu evlerinin olduğu fakat zaman içinde bunların kapatıldığı ifade edilmiştir.⁷⁴ Vakit gazetesinin “*Gizli Fuhuşa Teşvik Eden ve Alet Olanlar Yakalandı*” başlıklı haberinde ise Mustafa isimli bir adamın, Naciye isimli bir kadının yardımıyla Necla isimli kızı kiralamış olduğu, birlikte gazinoya gittikleri, içki almaya başladıkları ve sarhoş oldukları yazılmıştır. Haberin devamında Necla’nın kendisini getiren şoförle anlaştığı, Mustafa’nın cebindeki paraları da çaldıkları belirtilmiştir. Mustafa kendine geldiğinde başına gelenleri anlamış ve karakola giderek şikâyetçi olmuş ve Necla da yakalanmıştır. Olayla ilgisi bulunan herkes hakkında tahkikat yapıldığı da haberde yer almıştır.⁷⁵ Yeni Sabah gazetesinde yer alan “*Bir Randevucu Kadın Rüşvet Verirken Yakalandı*” başlıklı haberde Beyoğlu’nda Araksi isimli kadının pansiyonunu randevuevi olarak işlettiği, polis buraya baskın yaptığı ve kadının memurlara rüşvet verdiği ifade edilmiştir. Suçüstü yakalanan kadının ifadesi alınmış ve cezaevine gönderilmiştir.⁷⁶ Yeni Sabah gazetesinde “*Evli Bir Kadın İhanet*

70 Mehmet Korkud Aydın, “Milli Korunma Kanunu’nun Hayata Geçirilişi (1940) ve Tek Parti Dönemi Uygulamaları”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 29, Sayı: 1, 2019, s.419.

71 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.113.

72 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.113.

73 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.59; Metinsoy, *a.g.e.*, s.467.

74 “Randevu Evleri”, *Vatan*, 24 Ocak 1941.

75 “Gizli Fuhuşa Teşvik Eden ve Alet Olanlar Yakalandı”, *Vakit*, 8 Mayıs 1941.

76 “Bir Randevucu Kadın Rüşvet Verirken Yakalandı”, *Yeni Sabah*, 12 Ocak 1942.

Suçu ile Mahkûm Oldu” başlıklı bir başka haber vardır. Haberde, Emin isimli bir gencin karısını evlerinde bırakarak çalışmak için Anadolu’ya gittiği, onun evde olmadığı zaman zarfında kadının kocasını Mustafa isimli bir gençle aldattığı ve kocasının eve aniden gelmesi üzerine yakalandığı yer almıştır. Emin, hemen polise haber vermiş ve suçlular yakalanmıştır. Kadın 3 ay ceza almıştır.⁷⁷ Vakit gazetesinin 1942 yılının 17 Şubat tarihli haberinde, Fatih’te yaşayan Bahriye isimli kadının evine girenin ve çıkanın çok olduğuna dair ihbar yapılmış, ihbarı değerlendiren polis baskın yapmış ve evin randevuevi olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Evde ayrıca kumar da oynatıldığı belirtilmiş, evde bulunan kişilerin ifadelerinin alınması için karakola götürülmüştür.⁷⁸ Konu ile ilgili bir başka haber ise aynı gazetede “*Bir Randevu Evinde On Beş Yaşında Kızlar Yakalandı*” başlığı ile verilmiştir. Haberde Alemdar’da Çatal Çeşme Sokak, İçtihat Apartmanında yaşı küçük kızların çalıştırıldığı ihbarı yapılmıştır. Bu ihbar sonucu harekete geçen ahlak zabıtası, 15 yaşından küçük birçok kız çocuğunu uygunsuz şekilde yakalamıştır. Zabıta, kızları ve onları çalıştırdığı düşünülen Ali Yay adlı şahsı karakola götürmüştür.⁷⁹

Savaş yıllarında ahlaki çöküntünün bir diğer kanıtı da gayri meşru çocuk sayısının artmış olmasıdır.⁸⁰ Bu çocukların bazıları ya doğmadan ya da doğduktan sonra öldürülmüştür. Bebek düşürme⁸¹, suç olarak kabul edilmesine rağmen genellikle gizli tutulduğu için bu suçtan hüküm giyen kadın sayısı azdır. Yeni doğmuş bebekler namus ve aile şerefi uğruna öldürülmüştür. 1938’de 20, 1939’da 5, 1940’ta 17, 1941’de 18, 1942’de 9, 1943’te 11, 1944’te 16, 1945’te 14 ve 1946’da da 16 kadın, bebeklerini öldürmek suçundan ceza almıştır. Hamile kadının rızasını almadan kadının çocuğunu çeşitli yollarla düşüren, istemeyerek kendi çocuğunu düşüren ve çocuğu düşürmeye teşvik eden kadınlar ceza almış ve hüküm giymiştir. Bu suçu işleyen kadın suçlu sayısı ise: 1938’de 11, 1939’da 6, 1940’ta 17, 1941’de 11, 1942’de 6, 1943’te 18, 1944’te 12, 1945’te 11 ve 1946’da 8’dir. Toplamda 90 kadın ceza almıştır.⁸²

Aile birlikteliğinin sarsılması, evin reisinin askere gitmesi, hayatın her geçen gün pahalı hale gelmesi, boşanmaların artması ve gayrimeşru yaşanan ilişkiler sonucunda doğan çocukların çoğalması, yukarıda da belirttiğimiz gibi kadını içinden çıkılmaz duruma sokmuştur. Bebekler ya doğar doğmaz öldürülmüş ya da kadınlar çocuklarını terk etmek zorunda kalmıştır. Konu ile ilgili Tan gazetesinin “*Çocuğunu Öldüren Analar*” başlıklı haberinde Behiye isimli kadının, kocasının Anadolu’ya gittiği, bundan dolayı parasının kalmadığı, hizmetçi olarak çalışsa da parasının yetmediği ve çocuklarına bakamadığı belirtilmiştir. Behiye’nin, akraba, eş dost herkesten para istediği ancak bulamadığı ve çaresiz kaldığı, açlıktan ağlayan çocuklarını öldürdüğü ifade edilmiştir. Bazı kadınlar da

77 “Evli Bir Kadın İhanet Suçu ile Mahkûm Oldu”, *Yeni Sabah*, 26 Ocak 1942.

78 “Fatih’te Bir Randevuevi Basıldı”, *Vakit*, 17 Şubat 1942.

79 “Bir Randevu Evinde On Beş Yaşında Kızlar Yakalandı”, *Vakit*, 3 Nisan 1942.

80 Metinsoy, *a.g.e.*, s.464.

81 Kürtaj, Türkiye’de 24 Mayıs 1983 tarihli 2827 sayılı Nüfus Planlaması Kanunu’na düzenlenmiştir. Bu tarihe kadar kürtaj yasal olmamıştır. Hazal Atay, “Kürtaj Yasasının Arkeolojisi”, *Fe Dergisi: Feminist Eleştiri*, Cilt: 9, Sayı: 2, 2017, s.10.

82 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.63.

fakirlikten çocuklarını sokaklara terk etmiştir.⁸³ Bu konuda başka bir haber de Akşam gazetesine yer almıştır. Sıdika isimli kadın, Asliye 7. Ceza Mahkemesinde verdiği ifadede çocuğunu Darülaceze'ye bıraktığını kabul etmiştir. Bunu neden yaptığı sorulduğunda, 3 çocuğu olduğunu ve yeni bebek beklediğini ancak kocasının Anadolu'ya gittiğini, elindeki paranın bir süre sonra bittiğini, bebek doğunca çalışmadığını, evdeki çocukların açlıktan ağlamaya başladığını, soğuklar başlayınca durumunun daha kötüye gittiğini ve bebeğini Darülaceze'ye bıraktığını belirtmiştir. Hâkim kadının konuşmasını dinlemiş, 2 ay hapis cezası vermiş ancak çocuklara bakacak kimse olmadığı için serbest bırakmıştır.⁸⁴

Basında yukarıdaki suçlarla ilgili farklı zamanlarda haberlerden bahsedilmiştir. Örneğin, “*Bir Çocuk Düşürme Davası*” başlıklı Vatan gazetesinin haberine göre, Despina isimli ebe, 3 çocuk annesi Rasime adlı kadının çocuğunu düşürttüğü için suçlu bulunmuştur. Despina mahkemede hâkimlere “*Ben bu kadını çocuk düşürmeye ne teşvik ettim ne de çocuğu düşürttümdüm, kadın kendi gitmiş ve çocuğu düşürmüştü*” demiş ve kendisine söylenen hiçbir suçlamayı kabul etmemiştir.⁸⁵ “*Bir Kadının Başından Geçen Feci Hadise*” başlıklı Anadolu gazetesinde yer alan haberde ise; Ödemiş'in Siyek köyünde yaşayan Hatice adlı kadının, yasak bir ilişki yaşadığı, bu ilişkiden çocuk sahibi olduğu ve bu çocuktan kurtulmak istediği için ilaç kullandığı, bu nedenle hastalandığı hemen hastaneye kaldırıldığı belirtilmiştir. Ayrıca haberde Hatice hakkında, bu suçlamadan dolayı soruşturma açıldığı yazılmıştır.⁸⁶ 14 Şubat 1941 tarihli Vatan gazetesinde “*Çocuğunu Düşürmek İçin Dostunun Paltosunu Sattı*” başlıklı haberde ise nikâhsız birliktelikten gayrimeşru çocuk sahibi olan Anjel, çocuğu aldırarak istemiştir. Ancak parası olmadığından sevgilisi Arif'in paltosunu gizlice satmış ve bu para ile kürtaj olmuştur. Anjel mahkemede “*Arif ile beraber yaşamaya başladık ama o beni bıraktı, hamile olduğumu öğrendim, babasız bir çocuk doğuramazdım aldırarak istedim, ancak param yoktu. Arif'in paltosunu 15 liraya sattım, bu parayla çocuğu aldırarak, ancak kan kaybettim, hastaneye kaldırıldım doktoru şikâyet etmedim*” şeklinde ifade vermiştir. Kürtacı yapan Doktor Ali Sait ve çocuğunu aldırarak Anjel tutuklanmıştır.⁸⁷ 4 Şubat 1942 tarihinde Son Posta gazetesine yansıyan haber “*Çocuğunu Gizlice Gömen Ana*” başlığı ile verilmiştir. Haberde İzmir Çorakkapı'da Gülizar Sokakta yaşayan Ümmü isimli kadının, İbrahim ile yaşadığı gayrimeşru ilişkiden olan bebeği ölü doğmuş ve bebeğini gömmüştür. Haberde, Ümmü'nün bu işleri gizli saklı yaptığı ihbar edilmiştir. Bu ihbarı değerlendiren polis, soruşturma başlatmış ve kadın tutuklanmıştır.⁸⁸ 8 Şubat 1942 tarihli Akşam gazetesinde ise Behice isimli bir kadının öldüğü ile ilgili haber göze çarpmaktadır. Haberde, Beşiktaş'ta Muradiye Mahallesinde oturan 30'lu yaşlarda olan bir kadının evinde rahatsızlandığı ve bir süre sonrada öldüğü yazılmaktadır. Adliye doktoru Enver Karan tarafından muayene edilen kadının, vücudunun bazı bölgelerinde kan lekeleri bulunduğu bilgisi verilmiş ve kadının çocuk düşürürken öldüğü ihtimali üzerinde durulmuştur. Bu nedenle cesedin otopsi yapılmak üzere morga götürüldüğü yazılmaktadır.

83 Metinsoy, *a.g.e.*, s.469.

84 “Darülaceze Kapısına Bırakılan Çocuk”, *Akşam*, 18 Nisan 1943.

85 “Bir Çocuk Düşürme Davası”, *Vatan*, 30 Ocak 1941.

86 “Bir Kadının Başından Geçen Feci Hadise”, *Anadolu*, 2 Şubat 1941.

87 “Çocuğunu Düşürmek İçin Dostunun Paltosunu Sattı”, *Vatan*, 14 Şubat 1941.

88 “Çocuğunu Gizlice Gömen Ana”, *Son Posta*, 4 Şubat 1942.

Haber gazetede “Behice Çocuk Düşürmek İsterken mi Öldü?” başlığı ile verilmiştir.⁸⁹ Yeni Sabah gazetesinde “Ölü Doğan Çocuk” başlığı ile yer almış olan haberde aynı konudadır. Saniye isimli kadın bir yıldır birlikte yaşadığı kişiden hamile kalmış ve ölü bir bebek doğurmuştur. Bebeğin ölümü şüpheli bulunmuş ve soruşturma başlatılmıştır.⁹⁰ 27 Nisan 1942 tarihli Yeni Sabah gazetesinde “Bir Aile Faciası” başlıklı haber de oldukça ilginçtir. Haber, Asliye 3. Hukuk Ceza Mahkemesinde görülen bir boşanma davası ile ilgilidir. Haberde kadının davaya gelmediği, davalı kocanın geldiği ve şahitlerin dinlendiği yazılmıştır. Şahitler, evli ve bir çocuğu olan kadının kocasını aldattığını, kocası yokken sevgilisini eve çağırdığını, sevgilisiyle çocuğunu da sokakta bırakarak eğlenmeye gittiğini belirtmişlerdir. Davacının kardeşi de ifadesinde “küçük çocuklarını kapının önünde yalnız gördüm, çocuğun uykusu gelmişti ve ağlıyordu komşuların yardımıyla çocuğa baktık, karnını doyurduk.” demiştir. Ayrıca haberde gelmeyen şahit nedeniyle davanın ertelendiği de yazılmıştır.⁹¹

Tablo 3: 1938-1946 Yılları Arasında Suç Türlerine Göre Kadınların Aldıkları Cezalar⁹²

Yıllar	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Kumar oynatma	4	2	-	6	3	1	4	-	2
Kumar oynama	2	3	4	4	6	16	16	2	4
Sarhoşluk	42	21	39	36	45	34	21	14	17

Yukarıdaki tabloya bakıldığında kadınların geleneksel olarak kendileriyle bağdaştırılmayan suçları da işledikleri görülmüştür. Bu dönemde kumar oynatma ve oynama ile sarhoşluk gibi suçlarından hüküm giyen kadınlar da kayıtlara geçmiştir. Her ne kadar bu tür suçları işleyen kadınların sayıları oldukça az olsa da dikkat çekicidir. Özellikle kumar oynatan kadın sayısı 1941 yılında zirve yapmıştır. Kumar oynayan kadınların sayısında ise, 1938’den 1944’e kadar bir artış görülmüş, bu tarihten sonra düşüş yaşanmıştır. Sarhoşluk nedeniyle çevresine rahatsızlık veren kadınların sayısı ise yıllara göre dalgalı bir seyir izlemiştir.

Kadınlar tarafından işlenebileceği pek düşünülmemeyen yağma, yol kesme ve adam kaldırmak gibi başka suçlar da işlenmiş ve kadınlar bu suçlardan hüküm giymiştir. 1940, 1942 ve 1946 yıllarında bu tür suç işleyen 1’er kadın bulunmaktadır. Meskene tecavüz eden kadınlardan hüküm giyenlerin sayısı ise: 1938’de 29, 1939’da 52, 1940’ta 31, 1941’de 42, 1942’de 50, 1943’te 40, 1944’te 41, 1945’te 38, 1946’da 81’dir. Rüşvet verip hüküm giyen kadın sayısı ise şöyledir: 1938’de 7, 1939’da 11, 1940’ta 16, 1941’de 20, 1942’de 18, 1943’te 23, 1944’te 28, 1945’te 22, 1946’da 12’dir. Şehvet hissiyle 15 yaşından küçük çocukları kaçıran kadınlar da yakalanmış ve hüküm giymişlerdir. Bu kadınların sayısı ise; 1938’de 1, 1939’da 4, 1940’ta 1, 1941’de 2, 1942’de 6, 1943’te 4, 1944’te 3, 1945’te 2, 1946’da 5’tir. Tehditte ve hakarete bulunan ve hüküm giyen kadınlar; 1938’de 2.447, 1939’da 2.496, 1940’ta 2.628, 1941’de 2.484, 1942’de 2.398, 1943’te 2.406, 1944’te 1.933, 1945’te 1.826, 1946’da 2.588’dir. Sarhoş şekilde dolaşp, çevreye zarar veren kadınlar ihbar

89 “Behice Çocuk Düşürmek İsterken mi Öldü?”, *Akşam*, 8 Şubat 1942.

90 “Ölü Doğan Çocuk”, *Yeni Sabah*, 27 Nisan 1942.

91 “Bir Aile Faciası”, *Yeni Sabah*, 12 Mart 1942.

92 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.96-97.

üzerine yakalanmış ve ceza almışlardır. Bu kadınlarla ilgili TÜİK verilerindeki rakamlar ise: 1938’de 42, 1939’da 21, 1940’ta 39, 1941’de 37, 1942’de 45, 1943’te 35, 1944’te 21, 1945’te 14, 1946’da 17’dir. Bu dönemde dilencilik yaparak geçimini sağlayan kadınlar tespit edilmiş ve bu suçtan ceza almışlardır. Bu konu ile ilgili sayılar 1938’de 66, 1939’da 40, 1940’ta 111, 1941’de 157, 1942’de 113, 1943’te 73, 1944’te 21, 1945’te 6, 1946’da 35 kadındır.⁹³

Tablo 4: 1938-1946 Yılları Arası Hüküm Giyen Kadınların Aldıkları Cezalar⁹⁴

Yıllar	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
İdam	1	4	-	-	2	-	2	-	-
Ağır Hapis	70	75	69	99	79	84	76	73	83
Hapis	4.297	4.590	4.536	4.625	4.928	4.590	3.862	4.371	5.604
Sürgün	1	1	1	2	16	10	4	5	-
Ağır Para	2.786	3.463	3.522	3.524	4.044	4.008	3.187	3.300	4.122
Amme Hizmetinden Mahrumiyet	42	51	34	54	32	36	35	28	24

TÜİK verilerine göre 1938-1946 yılları arasında 9 kadın suçlunun idam cezası aldığı görülmektedir. Bu cezaları alan kadınlar cinayetle yargılanmışlar ve suçlu bulunmuşlardır. 1938 yılında 1, 1939’da 4, 1942 ve 1944’te 2 kadın idam edilmiştir. 1938 yılında Ayşe Gelget isimli kadın, Adana’da Kasım Ali ile evlenebilmek için adamın karısını ve oğlunu arsenik ile zehirleyerek öldürmüştür. 1939 yılına ait ilk idam cezası Didar Savaş adlı kadına verilmiştir. Gayrimeşru ilişkisini yaşamak için kocasını öldürmüş ve yargılanmıştır. Aynı yıl Huriye Senel isimli kadın, hırsızlık için girdiği evde tanınmamak için ev sahibini öldürmüş ve yakalanmıştır. Diğer idam cezası alan kadınlar Fatma Satılı ve Fatma Yıldırım’dır. Bu iki kadın gayrimeşru ilişkilerini yaşamak için eşlerini öldürmüştür. 1942 yılında Bacı Ayhaner ve Gülsüm Kotanak, 1944 yılında Emine Kuzu ve Emine Altın isimli kadınlar eşlerini öldürmekten idam cezasına çarptırılmıştır.⁹⁵ Kadınlara verilen ağır hapis cezaları 1 yıl ile 21 yıl arasında değişmektedir. 1941 yılında kadınlara verilen ağır hapis cezaları en yüksek sayıya ulaşmıştır. 1942 yılında ise 1 gün ile 6 yıl arasında değişen hapis cezası alan kadın suçlu sayısında artış görülmüştür. Kadınlara yönelik ağır para cezalarının en yoğun uygulandığı yıl 1946 olmuştur. Ayrıca sürgün, amme hizmetinden geçici veya müebbet mahrumiyet, belediye işlerinde çalıştırmak gibi farklı cezalar da verilmiş, bazı cezalar ise ertelenmiştir. 1938’de 2, 1940’da 2, 1942’de 1, 1943’te 2, 1944’te 2, 1945’de de 4 kadın cezaevinden çeşitli yollarla kaçmayı başarmıştır.⁹⁶

TÜİK verilerine göre kasten adam öldürme suçundan 1938 yılında 20 kadın ceza alırken bu kadınların 9’u hüküm giymiştir. Diğer yıllar incelendiğinde; 1939’da 13 kadından 6’sı, 1940’da 18 kadından 9’u, 1941’de 37 kadından 17’si, 1942’de 28 kadından 16’sı, 1943’te 33 kadından 18’i, 1944’te 25 kadından 14’ü, 1945’te 24 kadının 15’i ve 1946’da

93 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.86.

94 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.114.

95 Tekin İdem, “Cumhuriyet Döneminde Kadın Mahkumlara Verilen İdam Cezaları”, *Manas Sosyal Araştırma Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 2, 2022, s.10-11.

96 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.29.

21 kadından 12'si hüküm giymiştir.⁹⁷

Kadınların işlediği cinayet suçları da gazetelerde yer almıştır. Örneğin Vatan gazetesinde “Öldürdüğü Adamın Kanını İçmek İsteyen Kadın” başlıklı bir habere yer verilmiştir.⁹⁸ Haberde yer alan bilgilere göre Gülizar isimli kadın, polise teslim olmuş ve “Kardeşimi öldüren, anamı yaralayan, ocağımızı söndüren Kazım'dan intikamımı aldım. Ahtım vardı onun kanını da içecektim fakat polisler içeri sokmadı.” şeklinde ifade vermiştir. Bu ifadenin ardından Gülizar, idamla yargılanmış ve 15 yıl ceza almıştır. Aynı gazetede yer alan başka bir haberin başlığı ise “Ebe Naciye'nin Muhakemesi” dir. Bu haberde Naciye'nin, Doktor Ali'yi öldürdüğü yazmaktadır. Ali, Naciye'yi evlenmek bahanesiyle kandırmış ancak evlenmemiştir. Naciye'nin de cinayeti bu yüzden işlediği ifade edilmiştir. Naciye, 12 yıl ceza almıştır.⁹⁹ Vakit gazetesinin 7 Mayıs 1941 tarihli haberinde ise Meliha'nın kocasını vurması olayı “Bir Kadın Kocasını 6 Yerinden Vurdu” başlığı ile verilmiştir. Haberde Fatih'te yaşayan Meliha ve Kemal Üşenmez çiftinin evli oldukları, dün sabah saatlerinde parasızlık yüzünden kavga etmeye başladıkları ve kavga sırasında sinirlenen Meliha'nın kocasını vurduğu, kocanın hastaneye kaldırıldığı yazmaktadır. Ayrıca haberde kanlı bıçakla Meliha'nın teslim olduğu da belirtilmiştir.¹⁰⁰ Vatan gazetesinde “Kocasını Öldüren Kadının Muhakemesi” başlığı altında Nedime isimli kadının, kocasını başka bir kadınla ilişkisinden dolayı öldürdüğü yazılmıştır. Nedime mahkemede “Kocamı öldürdüm bu doğrudur. Fakat buna o sebebiyet verdi. Zira beni Necla isimli kadınla aldatıyordu. Çok kereler yalvardım. Kabul etmedi. Nihayet o gece kendisini Necla'nın evinde yakaladım. Beni dövme istedi, gözüüm kararmış, kendisinin evdeki tabancasını yanıma almıştım, çektim, vurdum, cezam neyse razıyım” şeklinde ifade vermiştir.¹⁰¹ Aynı haber birkaç gün sonra aynı başlıkla Yeni Sabah gazetesinde de yer almıştır.¹⁰²

30 Haziran 1942 tarihli Tan gazetesinde “Katil Kadın” başlığı dikkat çekmektedir. Haberde Çeşme'nin Ovacık köyünde Vecahet ve suç ortağı Hasan'ın, kadının kocası Rıdvan'ı öldürdükleri, İzmir Ağır Ceza Mahkemesinde yargılandıkları ve suçlu buldukları her ikisinin de idama mahkûm oldukları ancak Hasan'a yaşı küçük olduğu için 30 yıl ceza verildiği belirtilmiştir.¹⁰³ Aynı gazetede yer alan bir başka cinayet haberinde de Azime isimli kadının Beyoğlu'nda evinde sevgilisi Niyazi ile otururken alkol almaya başladıkları, bir süre sonra aralarında kıskançlık yüzünden kavga çıktığı, duruma çok sinirlenen kadının masanın üzerindeki bıçakla sevgilisini öldürdüğü bilgisi verilmiştir.¹⁰⁴ Başka bir cinayet haberi de İzmir Foça'da Bağarası köyünden bildirilmiştir. Tanin gazetesindeki habere göre Hatice isimli kadın birlikte olduğu sevgilisi Hüseyin ile kocasını öldürmüştür. Haberde şahısların ağır cezada yargılandıkları, şahitlerin dinlenmesi için davanın ileri bir tarihe

97 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.61.

98 “Öldürdüğü Adamın Kanını İçmek İsteyen Kadın”, *Vatan*, 5 Aralık 1940.

99 “Ebe Naciye'nin Muhakemesi”, *Vatan*, 2 Mart 1941.

100 “Bir Kadın Kocasını 6 Yerinden Vurdu”, *Vakit*, 7 Mayıs 1941.

101 “Kocasını Öldüren Kadının Muhakemesi”, *Vatan*, 20 Ocak 1942.

102 “Kocasını Öldüren Kadının Muhakemesi”, *Yeni Sabah*, 3 Şubat 1942.

103 “Katil Kadın”, *Tan*, 30 Haziran 1942.

104 “Bir Kadın Dostunu Bıçakla Öldürdü”, *Tan*, 26 Eylül 1942.

ertelendiği bilgisi de yer almıştır.¹⁰⁵ Son Posta gazetesindeki haber ise farklıdır. Haberde kocasını öldürmekten yargılanan Saadet İspir isimli kadının beraat aldığı yazmaktadır. Haberin ayrıntıları incelendiğinde mahkeme heyetinin bu cinayeti Saadet'in işlediğine dair kanaati oluşmadığı için beraat aldığı belirtilmiştir. Saadet ise bunun üzerine “*hak, geçte olsa daima tecelli eder*” diyerek mahkeme salonundan ayrılmıştır.¹⁰⁶

3 Mart 1941 tarihli Vatan gazetesinde “*Eroin Şebekesini İki Kadın İdare Ediyormuş*” başlıklı haberde İstanbul’da Kaçakçılık Şube Müdürlüğünün Çarşıkapı’da bir eroin şebekesini yakaladığı belirtilmiştir. Yakalanan iki kadının zehir satarak zengin olmak istedikleri için bu işi yaptıkları yer almıştır. Meyrube isimli kadın kocasının eskiden bu işi yaptığını ancak yakalandığını belirtmiştir. Meyrube de kocasının işini devam ettirmek istemiş, ancak hamile olduğu için Fatma isimli kadını az bir ücretle yanına alarak işleri ona yaptırmıştır. Kadınların itirafları sonucunda soruşturmanın derinleştirildiği, kadınların henüz adliyeye gönderilmediği de haberde ifade edilmiştir.¹⁰⁷ 5 Mart 1942 tarihli Yeni Asır gazetesinin “*Ekmek İşleri Takip Olunuyor*” başlıklı haberinde Hatice adında bir kadının daha fazla ekmek almak ve bu ekmekleri satarak para kazanmak için başvurduğu hileden bahsedilmiştir. Haberde, Hatice’nin daha fazla ekmek almak için nüfus cüzdanını kaybettiği yalanını söylediği, yeni bir nüfus cüzdanı aldığı ve bu cüzdanla yeni bir ekmek kartı almak üzere fark edildiği yazmaktadır. Hatice yapmış olduğu bu suçtan dolayı adliyeye sevk edilmiş ve oradan da cezaevine gönderilmiştir.¹⁰⁸ Vakit gazetesinde “*Bir Kadın Üç Sene Hapse Mahkûm Oldu*” başlığı ile yer alan haberde Hasan ve Osman isimli kişiler, Neriman ve Suzan isimli iki kadınla vakit geçirdikleri ve Neriman’ın bir süre sonra beraber olduğu Osman’dan 5 TL istediği ancak parayı alamadığı bunun üzerine, yoldan geçen Sami ve Mehmet’ten yardım istediği bilgisi yer almıştır. Bu kişiler kendilerini polis olarak tanıtmış, Osman’ın 50 TL’sini almış ve aralarında paylaşmışlardır. Suçlular yakalanmış çeşitli cezalar almışlardır. Neriman bu suçtan 3 yıl hapse mahkûm olmuştur.¹⁰⁹

12 Şubat 1941 tarihli Akşam gazetesinde “*Bir Kadının İntikam Hırsı*” başlığı ile yer alan haberde İzmit’te yaşayan Hidayet isimli evli ve bir çocuk annesi kadının, Asım isimli erkeği vurduğu ve karakola giderek teslim olduğu yazmaktadır. Sami, sabah saatlerinde Kandıra Caddesinde yürürken Hidayet ile karşılaşmış, kadın hiçbir şey söylemeden silahını çıkarmış ve Sami’yi vurmuştur. Hidayet ifadesinde “*Bana uzun zamandır takılır, sarkıntılık ederdi, aramızda açıldı, vurdum öldürdüm*” demiştir. Şahitler, Hidayet ile Asım’ın uzun zamandır arkadaş olduklarını, Asım’ın başka bir kadınla nişanlanacağını duyması üzerine Hidayet’in çok sinirlendiğini ve intikam almak için Asım’ı öldürdüğünü belirtmişlerdir.¹¹⁰ Aynı haber 14 Şubat 1941 tarihli Anadolu gazetesinde “*Evli Bir Kadın Genç Aşkını Öldürdü*” başlığı ile verilmiştir.¹¹¹ Yeni Sabah gazetesinin 27 Nisan 1942 tarihli “*Bir Kadın Kocasını Oğluna Öldürttü*” başlıklı haberi göze çarpmaktadır. Haberde, Adana’da Danyeri

105 “Aşığı ile Kocasını Öldüren Kadın”, *Tanin*, 23 Şubat 1944.

106 “Kocasını Polis Niyazi’yi Öldürmekten Suçlu Saadet Beraat Etti”, *Son Posta*, 14 Ekim 1943.

107 “Eroin Şebekesini İki Kadın İdare Ediyormuş”, *Vakit*, 3 Mart 1941.

108 “Ekmek İşleri Takip Olunuyor”, *Yeni Asır*, 5 Mart 1942.

109 “Bir Kadın Üç Sene Hapse Mahkûm Oldu”, *Vakit*, 26 Mart 1942.

110 “Bir Kadının İntikam Hırsı”, *Akşam*, 12 Şubat 1941.

111 “Evli Bir Kadın Genç Aşkını Öldürdü”, *Anadolu*, 14 Şubat 1941.

köyünde yaşayan ve kocasıyla geçinemeyen Emine isimli kadının kocası ile kavga ettikten sonra oğlu Mehmet'i kandırdığı ve oğluna kocasını öldürttüğü belirtilmiştir. Mehmet “*Beni anam kandırdı, hiç düşünmeden babamı öldürdüm*” diyerek ifade vermiştir. Ayrıca haberde Emine'nin başka birini sevdiği ve onunla evlenmek istediği için kocasını öldürttüğü yazılmış ve Emine'nin de tutuklandığı belirtilmiştir.¹¹²

Suçlu kadınların yaşadıkları yerler incelendiğinde ise şu bilgilere ulaşılmıştır: 1938 yılında suçlu olan 7.677 kadından 3.586'sı şehirde, 4.091'i köyde; 1939'da suçlu olan 9.128 kadından 4.358'i şehirde, 4.770'i köyde; 1940'ta 9.001 kadından 4.401'i şehirde, 4.600'ü köyde; 1941'de 9.195 kadından 4.672'si şehirde, 4.328'i köyde; 1942'de 9.748 kadından 5.038'i şehirde, 4.710'u köyde; 1943'te 8.637 kadından 4.689'u şehirde, 3.918'i köyde; 1944'te 7.159 kadından 3.693'ü şehirde, 3.466'sı köyde; 1945'te 7.749 kadından 3.458'i şehirde, 4.291'i köyde; 1946'da 9.594 kadından 4.333'ü şehirde, 5.261'i köyde yaşamıştır. Bu bilgiler incelendiğinde 1938-1940 yılları arasında köyde yaşayan kadınların, 1941-1944 yılları arasında da şehirde yaşayan kadınların daha fazla suç işledikleri anlaşılmaktadır. Savaş yıllarında ise şehirde yaşayan kadınlar arasında suç oranı artmıştır. 1945-1946 yıllarında ise köy kadınlarının suç oranı tekrar yükselmiştir. Köyde yaşayan kadınların nüfusu fazla olduğu için köylü kadın suçlu sayısının fazla olması normaldir. En fazla suç işleyen kadın suçluların meslekleri de incelenmiş ve sonuç olarak ev işleri ve tarım işlerinde çalışanların daha fazla suç işlediği anlaşılmıştır.

Kadın suçlular yaşlarına göre sınıflandırıldığında ise; 1938-1946 yılları arası en fazla suç 30-39 yaş aralığında bulunan kadınlar tarafından işlendiği belirlenmiştir. 1938 yılında 2.271, 1939'da 2.751, 1940'ta 2.611, 1941'de 2.635, 1942'de 2.679, 1943'te 2.897, 1944'te 1.953, 1945'te 2.119, 1946'da 2.461 suç işleyen kadın 30-39 yaş aralığındadır. Bu gruba en yakın 22-29 yaş aralığıdır. Bu yaş grubunda da suç işleyen kadın sayıları ise, 1938 yılında 2.377 kadın, 1939'da 2.381 kadın, 1940'ta 2.244 kadın, 1941'de 2.211 kadın, 1942'de 2.166 kadın, 1943'te 1.775 kadın, 1944'te 1.490 kadın, 1945'te 1.574 kadın, 1946'da 1.811 kadın bulunmaktadır. 12-21 yaş aralığı ile 50-65 yaş arası kadınlarda suç işleyen kadın sayısı daha azdır.¹¹³

Tablo 5. 1938-1946 Yılları Arası Kadın Suçluların Medeni Durumları¹¹⁴

Yıllar	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Bekar	696	1.199	1.214	1.263	1.309	1.277	994	1.074	1.330
Evli	5.594	6.401	6.214	6.433	6.798	5.872	4.996	5.607	6.573
Dul	1.322	1.403	1.439	1.460	1.623	1.477	1.151	1.248	1.690
Bilinmeyen	65	125	134	39	18	11	18	20	1

Sonuç olarak tablo incelendiğinde evli kadınların, bekâr ve dul olan kadınlara oranla daha fazla suç işledikleri görülmüştür. Evlilik hayatının zor olması, evli kadınların

112 “Bir Kadın Kocasını Oğluna Öldürttü”, *Yeni Sabah*, 27 Nisan 1942.

113 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.120.

114 TÜİK, *Hükümlüler İstatistiki (1938-1950)*, s.121.

sorumluluklarının daha fazla olması, hatta bakması gereken çocuğu ya da yaşlı bir akrabası varsa bu yükün daha da artması onun suç olaylarına daha fazla karışmasına yol açacağı düşünülmüştür. Dul ve boşanmış olanlarda bekâr olanlardan daha fazla suç işlemiştir. Dul ve boşanmış kadınlar evlilik hayatını yaşamış kişiler oldukları için evliliğin zorluklarını yaşamış, ayrıca maddi zorluklarla karşılaşmış, yaşadıkları olumsuzlar sonucunda sınırları de yıpranmış olma ihtimali yüksektir. Bu olumsuzluklar onların suç işlemelerinin sebepleri olarak düşünülmüştür.¹¹⁵

Erkeklerin cezalarını çektikten sonra topluma daha çabuk uyum sağladıkları ancak kadınların uyum sağlamada güçlük çektiği belirtilmiştir. Kadınlar daha az suç işlediklerinden dolayı toplum için daha az tehlikeli oldukları fikri ileri sürülmüştür. Kadınlar cezalarını çektikten sonra bir an evvel evine, çocuğuna daha çabuk dönebilmek için daha az ceza verilmesi istenmiştir. Hamile kadınlar da doğum yaptıktan sonra cezalarını çekmek için hapishaneye gitmiştir.¹¹⁶

SONUÇ

Suç, evrensel ve toplumsal bir olgu olarak her toplumun kendine özgü koşulları ve dönemin gereklilikleri doğrultusunda farklı özellikler göstermektedir. İstatistiki veriler incelendiğinde suç oranlarının erkekler arasında kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. Kadınlar toplumda daha sıkı disiplin altında yaşamış ve geleneksel olarak daha korunaklı bir pozisyonda bulunmuşlardır. Çalışma hayatına erkeklere göre geç katılmaları ve erkeklerin korumacı tutumları kadınların suçtan uzak durmalarını sağlayan önemli etkenlerden biridir. Ancak savaş gibi olağanüstü dönemlerde bu dengeler değişiklik göstermektedir. II. Dünya Savaşı'nın başlaması ile erkeklerin askere çağrılması kadını toplumsal hayatta tek başına bırakmıştır. Yaşanan ekonomik sıkıntıların etkisiyle kadın çalışma hayatına aktif olarak katılmıştır. Yaşanan bu sosyal değişmeye paralel olarak kadının toplum içindeki konumu da değişmiştir. Kadın ev dışında çalışmaya başlamasıyla sorumluluğu artmış, buna karşın anne ve eş rolünün gereklerini de kusursuz olarak yerine getirerek geleneksel değerlerden ayrılmamıştır. Bu süreç, kadının toplumsal ve ekonomik hayatta güçlenmesini sağlarken, aynı zamanda yeni türden risklerle yüzleşmesine de neden olmuştur. Kadının evdeki sorumluluklarını sürdürmeye çalışması, erkeğin evde olmaması, ev dışı hayatla fazla yüz yüze gelmesi kadını suç dünyası ile tanıştırmıştır.

II. Dünya Savaşı ilerledikçe sorunlar derinleşmiş, yaşam koşulları her geçen gün içinden çıkılmaz bir hal almaya başlamıştır. Artan yokluk, yoksulluk ve yüksek enflasyon yalnızca maddi zorluklara değil aynı zamanda toplumun ahlaki yapısında da ciddi bir çöküşe sebep olmuştur. Bu ahlaki çöküşün etkilerini en ağır şekilde hisseden kesim ise kadınlar olmuştur. Kadının toplum hayatında yalnız kalması onu zaman zaman gayri resmi ilişkiler yaşamaya sürüklemiştir. Bakımını üstlenemediği çocuğunu ya trajik şekilde öldürmüş ya da sokağa terk etmek zorunda kalmıştır. Bu süreçte zina sebebiyle boşanma oranlarında da gözle görülür şekilde artış yaşanmıştır. Savaşın beraberinde getirdiği olumsuzluklar suç oranlarında belirgin bir artışa yol açmıştır. Bu artış kadın suçlular arasında da dikkat çekici bir seviyeye ulaşmıştır. Özellikle mala karşı işlenen suçlar hırsızlık gibi eylemler

115 Sebük, *a.g.e.*, s.74.

116 Tosun, *a.g.e.*, s.40-42.

başı çekerken; toplumun düzenini sarsan cinayet ve zina gibi olaylar giderek artmıştır. Bu suçlar yalnızca bireylerin yaşamlarını değil toplumsal yapıyı da derinden etkilemiştir. Dönemin gazeteleri yaşanan olumsuzluklara geniş yer ayırmış ve bu olayları ayrıntılı şekilde okuyucularına aktarmıştır.

Kadınların işlediği suçlar ve aldıkları cezalar incelendiğinde; suç oranlarının genellikle 30-39 yaş aralığındaki kadınlar arasında daha yüksek olduğu görülmüştür. Evli kadınlar bekar ve dullara kıyasla daha suça yatkın profil sergilemektedir. 1938-1941 yılları arasında köyde yaşayan kadınlar arasında suç oranı daha yüksekken, 1941-1946 yılları arasında bu oran şehirde yaşayan kadınlarda artış göstermiştir. Suç işleyen kadınlar genellikle hapis cezasına, ardından da ağır para cezalarına çarptırılmıştır. Suç işleyen kadınların meslek grupları incelendiğinde ise en yüksek oranı ev işleri ile ilgilenen kadınlar oluşturmuştur. Bunu tarım işlerinde çalışan kadınlar takip etmiştir. Değişen sosyal yapıyla kadın suç dünyasıyla tanışması, kadının eğitim seviyesinin düşük olması, aile içinde yaşadıkları sıkıntıları ve sosyal baskılar gibi etkenler suç oranlarındaki artışa zemin hazırlamıştır.

KAYNAKÇA

Resmi Belgeler

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA) 02 Eylül 1939-2/12030, Dosya Arşiv No: 030.18.1.2-88.94.13.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi (TBMM CZ), Devre: VI, Cilt: 21, İçtima: 3, Birinci İnikat, (01.11.1941).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Hükümlüler İstatistiki (1938-1950), Yayın No: 337, Ankara, 1952.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Tarımsal Göstergeler (1923-1998), Ankara Türkiye İstatistik Kurumu Yayınları, 2001.

Kitap ve Makaleler

Akar Rıdvan, *Varlık Vergisi*, Belge Yayınları, İstanbul, 1992.

Akoğlu Funda Öner, “İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Hırsızlık ve Cinayet Olaylarının Cumhuriyet Gazetesi’ne Yansıması”, *Belgi Dergisi*, Sayı: 26, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, 2023.

Armaoğlu Fahir, “İkinci Dünya Harbinde Türkiye”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 2, 1958.

Aybar Celal, “Türkiye’de Mahkûmlar ve Suçlar”, *Ankara Üniversitesi Siyasi Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 4, 1943.

Aydın Mehmet Korkud, “Milli Korunma Kanunu’nun Hayata Geçirilişi (1940) ve Tek Parti Dönemi Uygulamaları”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 29, Sayı: 1, 2019.

Ayıışığı Metin, “İkinci Dünya Savaşı Başlarında İstanbul’da İhtikâr Meselesi”, *T.C Genelkurmay Başkanlığı Altıncı Tarih Semineri Bildirileri I. İkinci Dünya Harbi ve Türkiye*

(20-22 1997 İstanbul), Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1998.

Aytan Ozan Arslan, “Hareketli Avcı-Toplayıcı Grupların Yaşam Biçimiyle Yerleşik Çiftçi Toplulukların Yaşam Biçimi Arasındaki İnsan-Mekân İlişkisinin Mukayesesi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 18, Sayı: 2, 2021.

Atay Hazal, “Kürtaj Yasasının Arkeolojisi”, *Fe Dergisi: Feminist Eleştiri*, Cilt: 9, Sayı: 2, 2017.

Balı Ali Şafak, “Hukuk Bilimselliği Sorunu”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1-2, 2004.

Boratav Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi (1908-1985)*, İmge Yayınevi, İstanbul, 1998.

Borlat Barış, “İkinci Dünya Savaşı’nda Türkiye’de Seferberlik”, *Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 23, Ankara, 2014.

Boykoy Seher, II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’nin Sosyo-Kültürel Yapısı, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Doktora Tezi, İzmir, 2008.

Bülbül İrfan, “İkinci Dünya Savaşı’nın Türkiye’de Sosyal Hayata Olumsuz Yansımaları”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, Sayı: 9, İstanbul, 2006.

Clausewitz C. V., *Savaş Üzerine*, Özne Yayınları, İstanbul, 1999.

Çalışkan Aykut, “Suça İlişkin Makro Veriler Üzerinden Kadın Suçluluğunun Analizi: Türkiye Özelinde Dönemsel Tespitler”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 71, 2022.

Çavdar Tevfik, *Türkiye Ekonomisinin Tarihi (1900-1960)*, İmge Yayınevi, İstanbul, 2003.

Demirbaş Hatice, “Kadın ve Suç”, *Uluslararası 15.Anadolu Adli Bilimler Kongresi*, Ankara, 19-21 Ekim 2019.

Dönmezer Sulhi, *Kriminoloji*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1962.

Emsley. Clive- Haia, Shpayer Makov, *Polis Dedektifliğinin Tarihi*, İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2007.

İçli, Tülin Günşen, *Türkiye’de Suçlular*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 71, Ankara, 1993.

İdem Tekin, “Cumhuriyet Döneminde Kadın Mahkumlara Verilen İdam Cezaları”, *Manas Sosyal Araştırma Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 2, 2022.

İl Sunay, *Türkiye’de Kadın Suçluların Genel Özellikleri ve İnfaz Sürecindeki Sorunları Üzerine Bir Araştırma*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara, 1990.

İnci İbrahim, “İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Varlık Vergisi Uygulaması”, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, 2012.

Kırkpınar Leyla, *Türkiye’de Toplumsal Değişme ve Kadın*, Zeus Yayınevi, İzmir, 1999.

Koçak Cemil, *Türkiye’de Milli Şef Dönemi (1939-1945)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996.

Koçak Cemil, “Sayılarla Sosyal Politika Tarihi”, *Tarih ve Toplum*, Cilt: 16, Sayı: 92, Ağustos 1991.

Kurat Yuluğ Tekin, “Elli Yıllık Cumhuriyetin Dış Politikası 1923-1973”, *Bellekten*, Cilt: 39, Sayı: 154, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1974.

Metinsoy Murat, *İkinci Dünya Savaşı’nda Türkiye Gündelik Yaşamda Devlet ve Toplum*, İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017.

Oran Baskın, *Türk Dış Politikası (1919-1980)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002.

Ortaylı İlber, “İkinci Dünya Savaşı’nda Şehirlerde Hayat”, *T.C Genelkurmay Başkanlığı Altıncı Tarih Semineri Bildirileri I. İkinci Dünya Harbi ve Türkiye (20-22 1997 İstanbul)*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1998.

Özek Çetin, “Devletin Şahsiyeti Aleyhine Cürümlerin Genel Prensipleri”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt: 2, Sayı: 2-4, 1966.

Parker Geoffrey, *Cambridge Savaş Tarihi*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2018.

Sander Oral, *Siyasi Tarih (1918-1994)*, İmge Yayınları, İstanbul, 1996.

Sebuk Mehmet Ali, *Kriminoloji*, Türk Hukuk Kurumu Yayınevi, İstanbul, 1942.

Sharp Susan F., “*Feminist Criminology*”, *Criminology a Reference Handbook*, Ed. J. Mitchell Miller, London, Sage Publications, 2009.

Süzgün Gökçe, “*II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Suç ve Asayiş*”, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Jandarma, Ankara, 2018.

Tezel Yahya, *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)*, Yurt Yayınları, İstanbul, 2000.

Tosun Öztekin, “Suç ve Kadın”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt: 33, Sayı: 3-4, 1967.

Tuğluoğlu Fatih, “Tek Parti Döneminde Hükümet Memur Dayanışması”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 27-28, Kasım 2001.

Tzu Sun, *Savaş Sanatı*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2021.

Utkugün Ceren-Şaban Ortak, “İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Yardım Severler Cemiyeti’nin Milli Müdafaa Hizmetlerine Yardım Faaliyetleri”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 2, 2019.

Yaman Ömer Miraç- Burak Acar, *Disiplinlerarası Suç ve Suçluluk Çalışmaları (1923-2015)*, Bir Yayıncılık, İstanbul, 2016.

Yerasimos Stefanos, *Az gelişmişlik Sürecinde Türkiye C.III*, İstanbul, 1977.

Yıldız Furkan, “Kadın ve Suç: Türkiye’de Kadın ve Organize Suç İlişkisi”, *Alınleri Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, Cilt:3 Sayı: 1, 2019.

Yücel Mustafa Tören, *Kriminoloji (Suç ve Ceza)*, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Yayını, Ankara, 1986.

Sürekli Yayınlar

“Sebze Satışları”, *Akşam*, 28 Haziran 1940.

“Bir Kadının İntikam Hırsı”, *Akşam*, 12 Şubat 1941.

“Altmış Kilo Ekmek Saklamış”, *Akşam*, 2 Ocak 1942.

“Behice Çocuk Düşürmek İsterken mi Öldü?”, *Akşam*, 8 Şubat 1942.

“Halk İhtiyacında Fazla Mal ve Eşya Almamalıdır”. *Akşam*, 1 Ağustos 1942.

“Ekmek Satışı”, *Akşam*, 15 Kasım 1942.

“Darülaceze Kapısına Bırakılan Çocuk”, *Akşam*, 18 Nisan 1943.

“İstifçi Kadın”, *Akşam*, 6 Eylül 1943.

“Bir Kadının Başından Geçen Feci Hadise”, *Anadolu*, 2 Şubat 1941.

“Evli Bir Kadın Genç Aşkını Öldürdü”, *Anadolu*, 14 Şubat 1941.

“Nihayet Harp Başladı”, *Cumhuriyet*, 2 Eylül 1939.

“Harp Ekonomisi”, *Cumhuriyet*, 7 Aralık 1940.

“Et Fiyatlarına 10 Kuruş Zam Yapıldı”, *Cumhuriyet*, 29 Kasım 1941.

“Hayat Pahalılığı”, *Cumhuriyet*, 24 Şubat 1944.

“Kız Talebe İçin Hastabakıcılık Kursu”, *İkdam*, 10 Mayıs 1941.

“Hastabakıcı Kursları İçin Kayıtlara Başlandı”, *Son Posta*, 11 Mayıs 1941.

“Çocuğunu Gizlice Gömen Ana”, *Son Posta*, 4 Şubat 1942.

“Sahte Ekmek Karnesi Basanlar”, *Son Posta*, 29 Eylül 1943.

“18 Yaşında Bir Hırsız Kız Yakalandı”, *Son Posta*, 12 Ekim 1943.

“Kocasını Polis Niyazi’yi Öldürmekten Suçlu Saadet Beraat Etti”, *Son Posta*, 14 Ekim 1943.

“Ev Hasta Bakıcı Kursları Açıldı”, *Son Posta*, 16 Ekim 1943.

“Katil Kadın”, *Tan*, 30 Haziran 1942.

“Bir Kadın Dostunu Bıçakla Öldürdü”, *Tan*, 26 Eylül 1942.

“Fuhuşla Savaş”, *Tanin*, 21 Şubat 1944.

“Aşığı ile Kocasını Öldüren Kadın”, *Tanin*, 23 Şubat 1944.

“Eroin Şebekesini İki Kadın İdare Ediyormuş”, *Vakit*, 3 Mart 1941.

“Askere Gidenlerin Aile ve Çocukları Himaye Edilecek”, *Vakit*, 7 Mayıs 1941.

“Bir Kadın Kocasını 6 Yerinden Vurdu”, *Vakit*, 7 Mayıs 1941.

“Gizli Fuhşa Teşvik Eden ve Alet Olanlar Yakalandı”, *Vakit*, 8 Mayıs 1941.

- “Fatih’te Bir Randevuevi Basıldı”, *Vakit*, 17 Şubat 1942.
- “Hırsız Hizmetçi Mahkûm Oldu”, *Vakit*, 26 Şubat 1942.
- “Bir Kadın Üç Sene Hapse Mahkûm Oldu”, *Vakit*, 26 Mart 1942.
- “Bir Randevu Evinde On Beş Yaşında Kızlar Yakalandı”, *Vakit*, 3 Nisan 1942.
- “Yüksek ve Orta Tahsil Gören Bayanlar”, *Vakit*, 10 Mayıs 1941.
- “Öldürdüğü Adamın Kanını İçmek İsteyen Kadın”, *Vatan*, 5 Aralık 1940.
- “Randevu Evleri”, *Vatan*, 24 Ocak 1941.
- “Bir Çocuk Düşürme Davası”, *Vatan*, 30 Ocak 1941.
- “Çocuğunu Düşürmek İçin Dostunun Paltosunu Sattı”, *Vatan*, 14 Şubat 1941.
- “Ebe Naciye’nin Muhakemesi”, *Vatan*, 2 Mart 1941.
- “Kocasını Öldüren Kadının Muhakemesi”, *Vatan*, 20 Ocak 1942.
- “Ekmek İşleri Takip Olunuyor”, *Yeni Asır*, 5 Mart 1942.
- “9 Kişilik Usta Bir Hırsız Kumpanyası Yakalandı”, *Yeni Asır*, 15 Şubat 1942.
- “İki Amele Kadın Çalıştığı Fabrikayı Soydu”, *Yeni Sabah*, 9 Şubat 1942.
- “Bir Randevucu Kadın Rüşvet Verirken Yakalandı”, *Yeni Sabah*, 12 Ocak 1942.
- “Evli Bir Kadın İhanet Suçu ile Mahkûm Oldu”, *Yeni Sabah*, 26 Ocak 1942.
- “Kocasını Öldüren Kadının Muhakemesi”, *Yeni Sabah*, 3 Şubat 1942.
- “Bir Aile Faciası”, *Yeni Sabah*, 12 Mart 1942.
- “Ölü Doğan Çocuk”, *Yeni Sabah*, 27 Nisan 1942
- “Bir Kadın Kocasını Oğluna Öldürttü”, *Yeni Sabah*, 27 Nisan 1942.

Dijital Kaynaklar

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/5.3.765>, (Erişim Tarihi: 10.11.2024).

“Suç”, *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*, <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 10.03.2024).